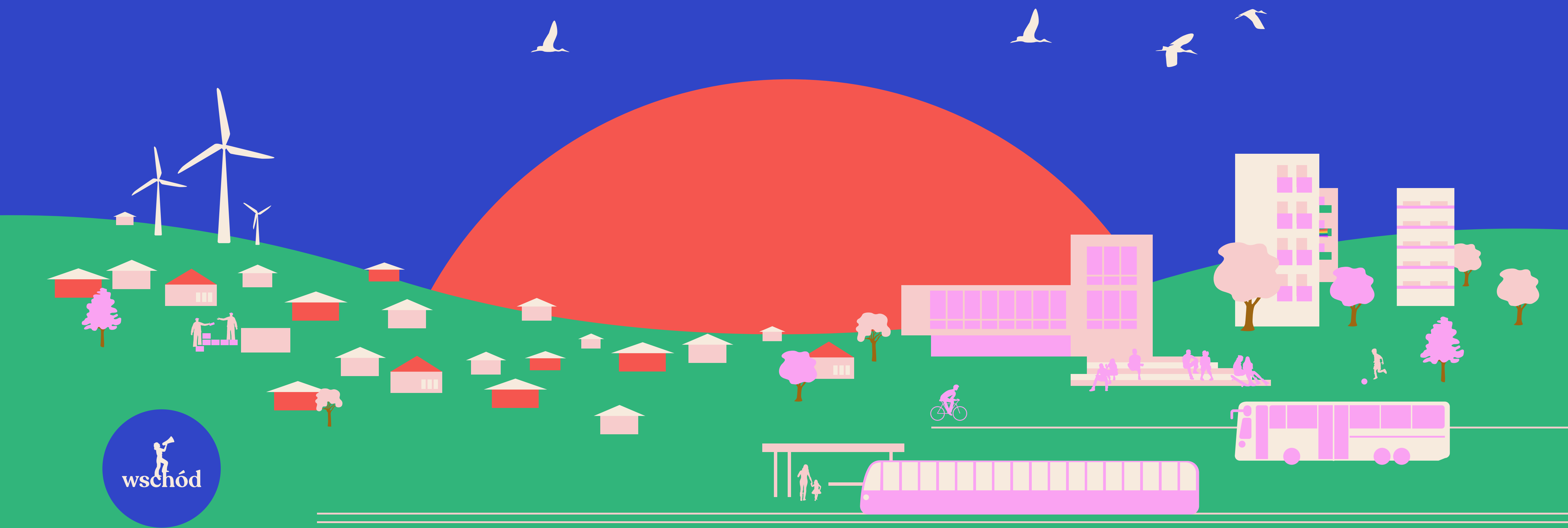

PLAN NA POKOLENIA

Inicjatywa **WSCHÓD**

2025

Polska potrzebuje nowego otwarcia. Stajemy dziś przed poważnymi wyzwaniami, a polityka nie daje odpowiedzi na nasze codzienne troski. Wierzymy, że nasz kraj może zapewnić wszystkim bezpieczne i godne życie. Dlatego **bierzemy sprawy w swoje ręce i przedstawiamy Plan Na Pokolenia!**

Plan Na Pokolenia to wizja odważnych zmian i odpowiedź na wyzwania, przed którymi stoimy jako społeczeństwo. To tworzona przez nas **propozycja zbudowania silnej i troskliwej wspólnoty**, w której każdy może liczyć na wsparcie oraz bezpieczne i godne życie – nawet w trudnych czasach. Nasz plan to szansa na przyszłość, która nie tylko nam się marzy – ona nam się należy.

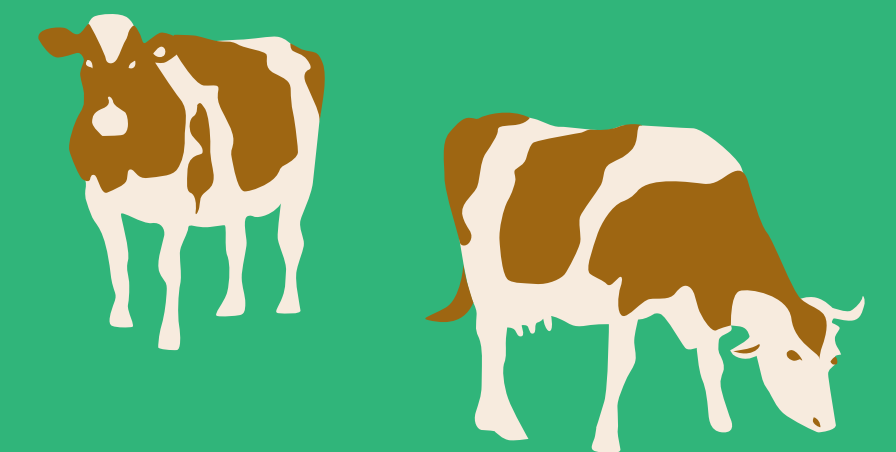
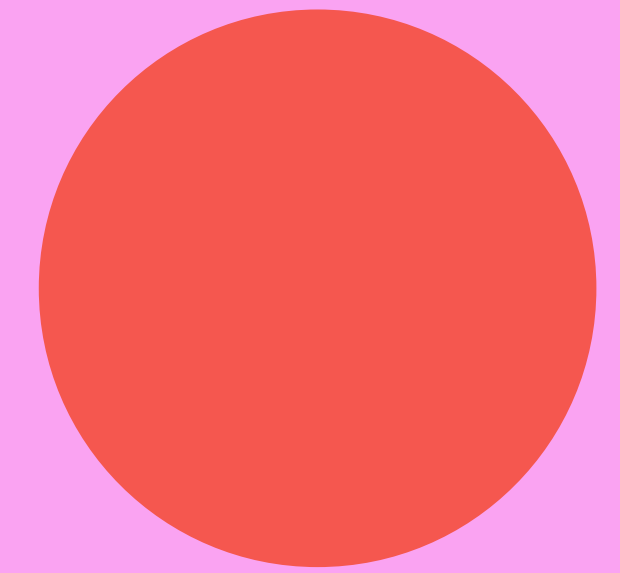
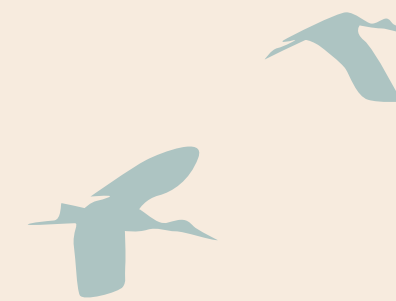
Jako **WSCHÓD** od lat walczymy o to, by polityka stanęła po stronie ludzi, a nie wielkich interesów. Mierzymy się z ogromnymi kryzysami, które nie spadają z nieba: są one wynikiem konkretnych decyzji przynoszącym zysk konkretnym ludziom w polityce i biznesie. Nie zamierzamy dłużej biernie się temu przyglądać! Zaslugujemy na bezpieczeństwo i dobre życie. Ale do tego potrzebujemy, by polityka wreszcie zaczęła być odważna i troskliwa, a nie kręciła się wokół garstki osób żądnych władzy.

Czas, by Polska stała się krajem, gdzie każdy czuje się jak w domu. Krajem, który dba o nasze potrzeby i daje szansę na rozwój. Krajem o mocnej gospodarce, która stawia ludzi w centrum, jednocześnie szanując granice naszej planety. Krajem, gdzie można żyć, a nie tylko przeżyć. Niektórzy powiedzieliby, że jesteśmy naiwni, a te marzenia są nierealne. Ale my **roboty się nie boimy** – stawiamy sobie cele wysoko, a żeby je spełnić, wychodzimy z konkretnym Planem.

Plan Na Pokolenia to **zbiór naszych aspiracji, pomysłów i żądań.** Proponuje rozwiązania, które wzmocnią sektory energii, przemysłu, rolnictwa, mieszkalnictwa, transportu i zdrowia, a także porusza kwestie związane z ochroną przyrody, pracą, prawami człowieka oraz godną młodością.

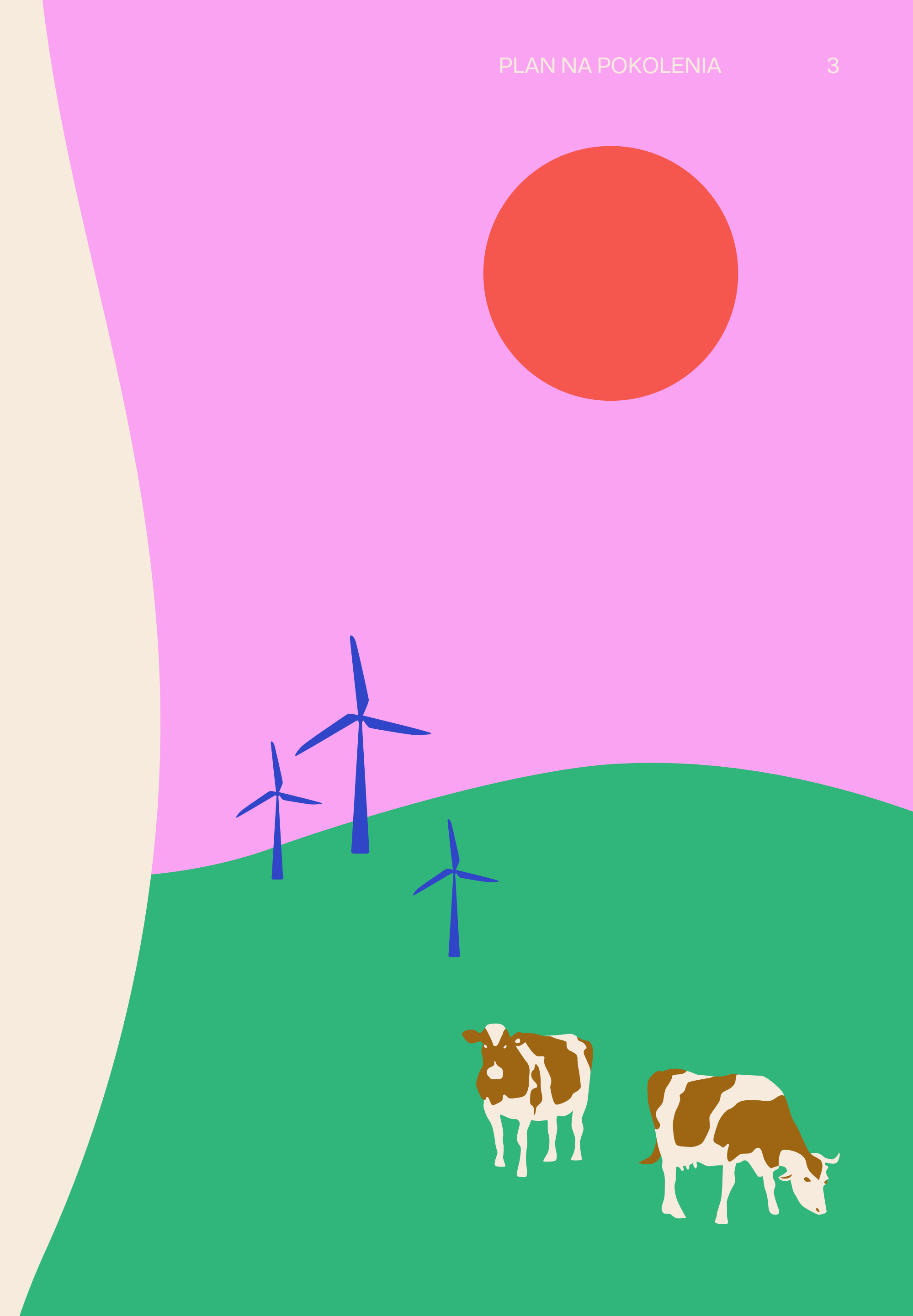
To wielkie przedsięwzięcie – a jednocześnie dopiero początek...

Zbudujmy wspólnie silny kraj zdolny odeprzeć targające światem kryzysy! Niech Plan Na Pokolenia będzie nadzieją dla nas wszystkich. Pokażmy ludziom u władzy, że **drzemią w nas wielkie marzenia i jeszcze większa siła do walki!**

Filary

Energia i przemysł	4
Rolnictwo	8
Ochrona przyrody	12
Transport, który łączy	15
Przestrzeń do życia	18
Praca	21
W zdrowiu siła	24
Życie bez przemocy	27
Godna młodość	30
Robimy to wspólnie!	33

Energia i przemysł

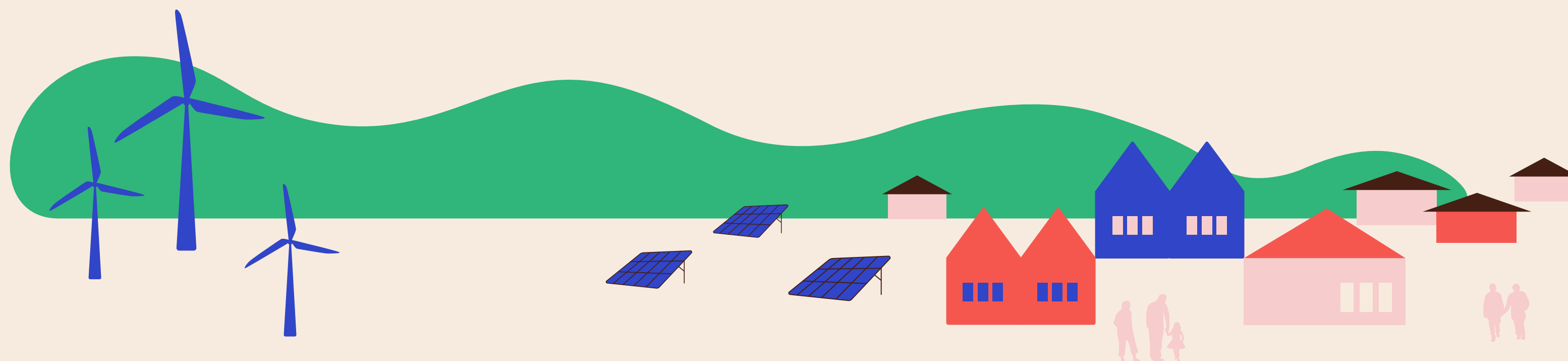
Transformacja energetyczna w Polsce już trwa. Jednak odbywa się ona w sposób niekontrolowany i bez centralnego zarządzania. To prowadzi nie tylko do marnowania szans oraz narastania patologii, ale skutkuje także gospodarką, która obciąża ludzi i niszczy planetę. Rząd musi w końcu skonfrontować się z tym stanem rzeczy. Transformacja nie może odbywać się chaotycznie ani w ukryciu – potrzebujemy jasnego planu, przejrzystości i skupienia na ludziach, którzy są jej centralnym elementem. Polacy zasługują na uczciwe podejście, które zapewni im miejsca pracy, bezpieczeństwo energetyczne i wsparcie dla społeczności najbardziej dotkniętych zmianami.

Stara Umowa Społeczna (2021), która miała zabezpieczać pracowników sektora energetycznego, nie odzwierciedla już rzeczywistości – dalsze zwlekanie z decyzjami i wdrażaniem konkretnych rozwiązań jedynie zwiększy koszty, wydłuży proces i sprawi, że transformacja stanie się mniej efektywna. Wymagamy, aby rząd wprost przyznał, że w Polsce węgiel jest wypierany, oraz podjął zdecydowane działania, by przeprowadzić tę zmianę w sposób sprawiedliwy i korzystny dla wszystkich obywateli. Nasza przyszłość zależy od tego, czy podejmiemy do transformacji z odwagą, odpowiedzialnością i troską o dobro wspólne.

1 Energia dla ludzi

2 Centralny plan dekarbonizacji – konkretne rozwiązania, a nie kolejna strategia

Chcemy czystej i taniej energii w każdym domu. Transformacja musi być o ludziach i dla ludzi – to my jesteśmy jej ostatecznymi beneficjentami. Każda zmiana w systemie energetycznym powinna stawiać obywateli na pierwszym miejscu – obniżając koszty życia, poprawiając jakość powietrza i podnosząc ogólny dobrobyt. Dodatkowo, transformacja musi zająć się pracownikami sektorów objętych dekarbonizacją – państwo oraz podległe mu spółki energetyczne muszą zagwarantować im zatrudnienie w bliźniaczych branżach o podobnym prestiżu i wynagrodzeniu. To nie tylko kwestia sprawiedliwości, ale też mądrej polityki gospodarczej. Przejście na czystą energię powinno budować lepszą przyszłość dla wszystkich – nie tylko dla wielkich korporacji, ale przede wszystkim dla zwykłych ludzi, ich rodzin i społeczności.

Rząd wciąż wydaje i odnawia strategie wobec różnych sektorów takie jak PEP2040, Strategia dla ciepłownictwa, Polska Strategia Wodorowa, KPEiK... Strategie te rzadko wyznaczają konkretne działania mające doprowadzić do stawianych celów. Czasem stają się nieaktualne już w momencie ich publikacji.

Wymagamy opracowania ambitnego Centralnego Planu Dekarbonizacji. Ma on na celu wprowadzić przejrzysty i skrupulatny proces przechodzenia z wysoko- do niskoemisyjnej gospodarki w Polsce. Uwaga powinna zostać skupiona na energetyce, przemyśle oraz ciepłownictwie – indywidualnym i systemowym, wliczając też sektory takie jak transport, rolnictwo czy mieszkalnictwo omawiane w kolejnych częściach Planu Na Pokolenia.

Energetyka

Plan dekarbonizacji powinien przede wszystkim zawierać przejrzystą strategię wspomaganie nowych zeroemisyjnych mocy oraz następującego wygaszania kopalń i elektrowni w Polsce. Obecny niejasny oraz nieskoordynowany proces prowadzi do patologii chaotycznego zamykania miejsc pracy oraz ogólnej niepewności wśród pracowników branży energetycznej i konsumentów energii. Zamiast wykorzystywać szansę płynącą z transformacji energetycznej, tracimy czas.

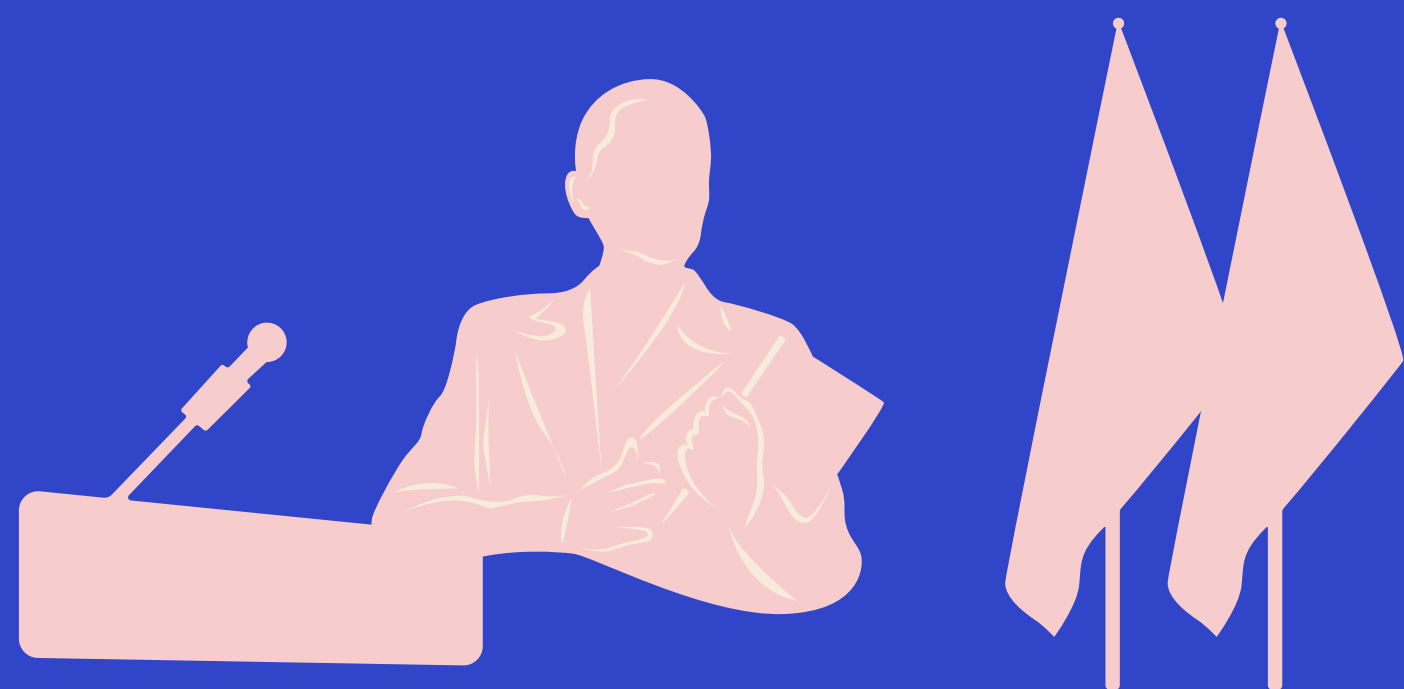
Przemysł

Dekarbonizacja przemysłu to szansa dla polskiej gospodarki. Przy odpowiednio przeprowadzonym procesie możemy nie tylko utrzymać konkurencyjność, ale także stać się centrum europejskiego przemysłu. Plan powinien wskazywać kluczowe branże do dekarbonizacji oraz przedstawiać metody jej realizacji. Niezbędne fundusze powinny pochodzić zarówno ze środków państwowych, jak i europejskich.

Ciepłownictwo indywidualne i systemowe

Uważamy, że ciepłownictwo wymaga większej niż dotychczas uwagi ze strony decydentów. Odpowiada ono za 33% końcowego zużycia energii w Polsce i jednocześnie generuje 20% krajowych emisji CO₂. Plan powinien uwzględniać zarówno redukcję emisji z ciepłownictwa systemowego, jak i ograniczenie zanieczyszczeń powietrza wynikających z ogrzewnictwa indywidualnego. Obecna jakość powietrza w Polsce jest alarmująca – to problem, który wymaga zdecydowanych działań, a sama poprawa programu „Czyste Powietrze” nie wystarczy.

3 Potrzebujemy ministra ds. sprawiedliwej dekarbonizacji

Konieczne jest powołanie Członka Rady Ministrów, którego odpowiedzialnością byłaby koordynacja sprawiedliwej dekarbonizacji między różnymi sektorami gospodarki i zdecydowane prowadzenie tego procesu poprzez szeroki dialog społeczny oraz zarządzanie centralnym biurem koordynującym.

Poza centralną jednostką potrzebujemy też lokalnych biur, które miałyby pełnić funkcję kompleksowego wsparcia poszczególnych regionów i indywidualnych pracowników. Z jednej strony biura te pomagałyby regionom w zdobywaniu informacji o nowych możliwościach rozwoju oraz pozyskiwaniu funduszy na transformację, a z drugiej zapewniały pracownikom asystę w zakresie doradztwa i przekwalifikowania zawodowego oraz wsparcia psychologicznego.

Postulujemy połączenie kompetencji centralnych, jak i lokalnych. To regiony posiadają bowiem unikalną wiedzę na temat swoich specyficznych potrzeb i wyzwań, a centralne planowanie zapewnia przejrzystość, spójność i efektywne wykorzystanie środków publicznych.

4 Wykorzystajmy kapitał polskich spółek energetycznych do napędzenia transformacji

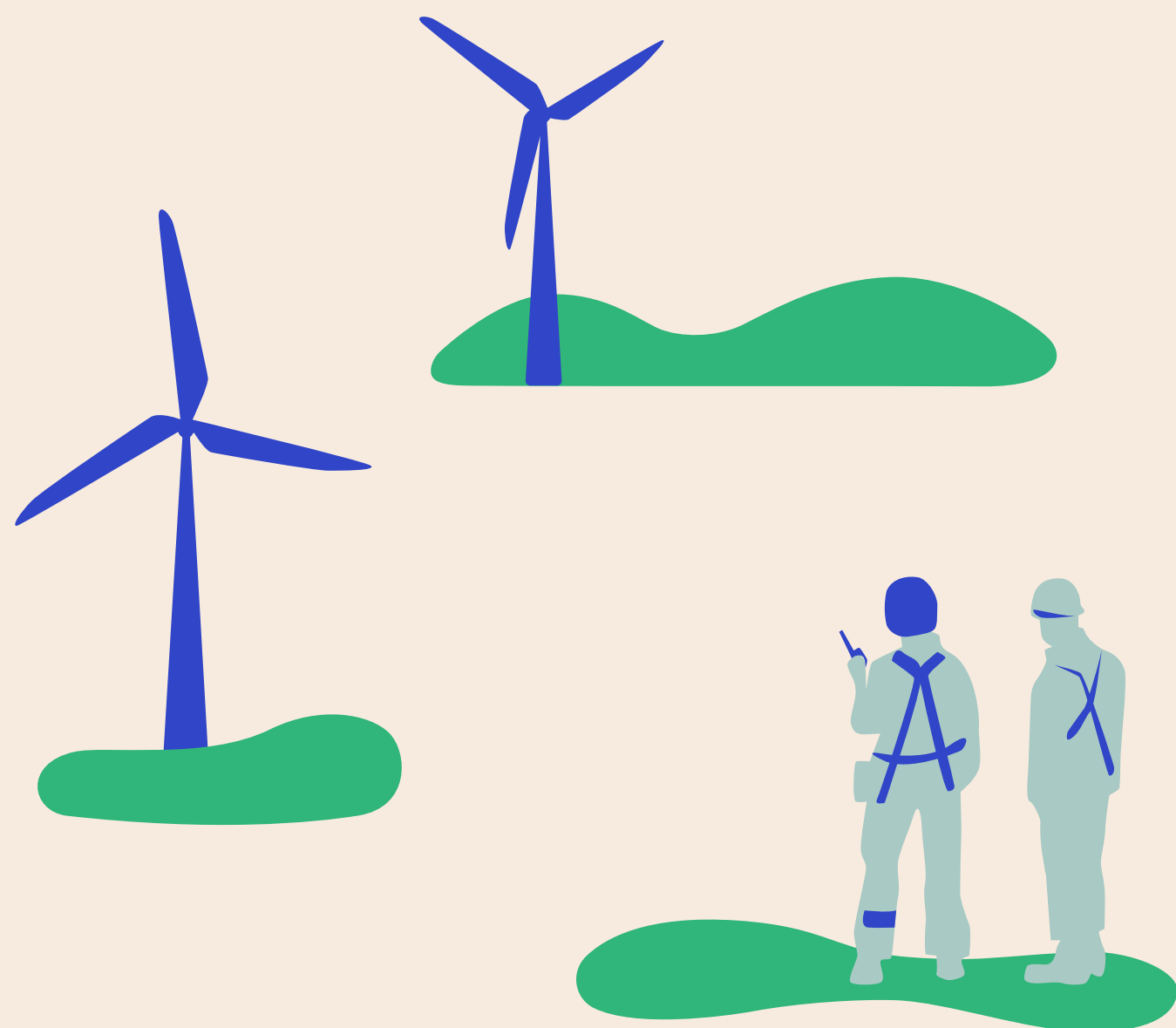
Polskie spółki energetyczne, przede wszystkim te należące do Skarbu Państwa, muszą odegrać kluczową rolę w transformacji energetycznej, aktywnie wykorzystując swoje zasoby, infrastrukturę i doświadczenie. Uważamy za ich obowiązek inwestowanie w rozwój odnawialnych źródeł energii oraz zapewnienie miejsc pracy dla własnych pracowników z sektorów dotkniętych zmianami. Spółki powinny także zapewnić obniżone ceny energii dla odbiorców w trudnej sytuacji ekonomicznej, aby ograniczyć problem ubóstwa energetycznego. Dodatkowo powinny one przyczyniać się do dekarbonizacji przemysłu nie tylko w obszarze energetyki. Bez zdecydowanych działań polskie spółki energetyczne pozostaną w tyle, a kraj straci szansę na zielone przywództwo i bezpieczeństwo energetyczne.

5 Wprowadźmy ceny za emisję metanu

Nadchodzące lata będą kluczowe w walce z kryzysem klimatycznym. Metan jest aż 84 razy silniejszym gazem cieplarnianym niż CO₂ w pierwszej dekadzie po emisji, dlatego natychmiastowe wprowadzenie opłat za jego emisję jest koniecznością. Polska należy do czołowych emitentów metanu w UE, a głównym źródłem tych emisji są kopalnie węgla kamiennego. Zamykane kopalnie muszą być odpowiednio uszczelniane, by zapobiec dalszym wyciekom, a w działających zakładach niezbędne jest wdrożenie technologii wychwytywania metanu, zanim trafi on do atmosfery.

6 Koniec z paliwami kopalnymi

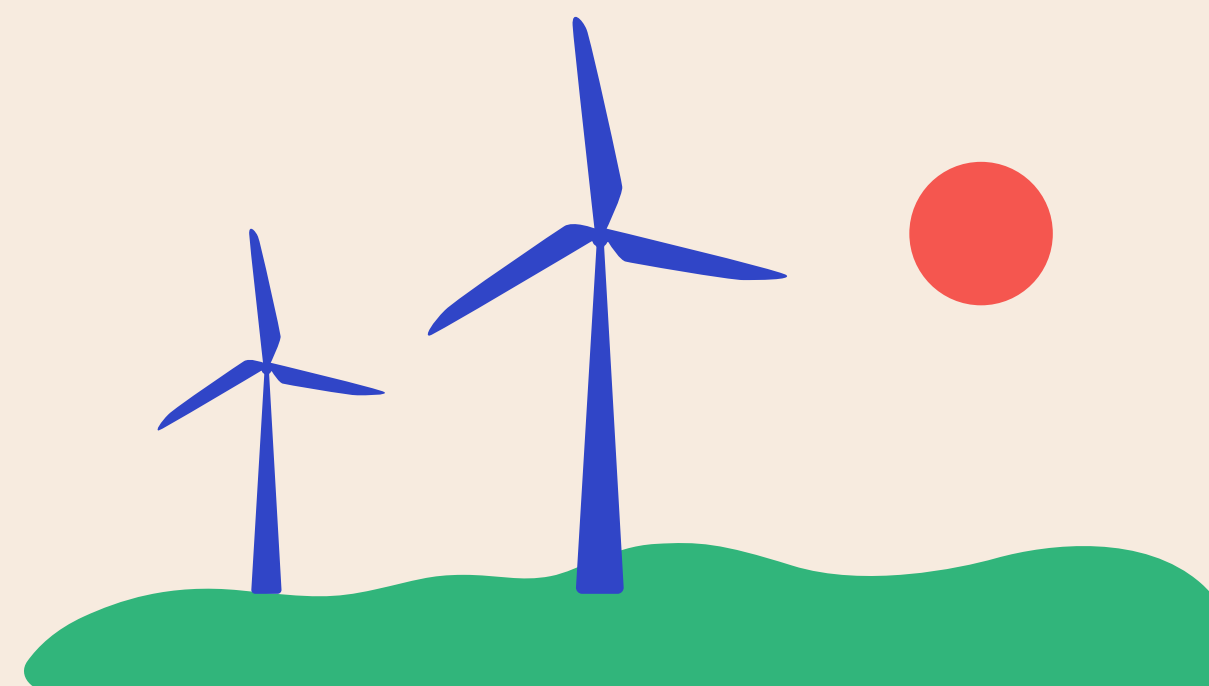
Polska przyszłość energetyczna nie może opierać się na paliwach kopalnych – czas na zdecydowane „nie” dla węgla, ropy i gazu w końcowym zużyciu energii. Każdy kolejny rok inwestowania w te przestarzałe źródła energii to większe koszty dla gospodarki, wyższe rachunki dla obywateli i dalsza degradacja środowiska. Wymagamy od rządu jasnej deklaracji: koniec z paliwami kopalnymi. Potrzebujemy ambitnej polityki wspierającej energetykę, która zagwarantuje bezpieczeństwo i nowe miejsca pracy. Nie możemy dłużej udawać, że mamy wybór. Przyszłość należy do czystej energii, a zwlekanie z decyzjami działa tylko na naszą niekorzyść.

8 Wsparcie gospodarki zamkniętego obiegu oraz przemysłu naprawczego

Doceniamy gospodarkę o obiegu zamkniętym jako szansę na zmiany w polskim przemyśle. Ten model wprowadza nowe podejście do produkcji, korzystania i odzyskiwania zasobów, gdzie odpady stają się surowcami, a produkty i materiały są ponownie wykorzystywane. Apelujemy o wprowadzenie ogólnego systemu zwrotnego dla wszystkich pojemników jednorazowego użytku! Dzięki temu zmniejszamy zużycie naturalnych surowców i emisję gazów cieplarnianych. Jeśli odpowiednio ją wesprzemy, gospodarka o obiegu zamkniętym może być podstawą nowej branży naprawczo-odzyskowej, która pomoże chronić środowisko, wspierać polską konkurencyjność i tworzyć miejsca pracy.

Zachęcamy rząd do szybkiego wdrożenia dyrektywy UE o zasadach wspierających naprawę towarów oraz do przystosowania krajowej platformy ułatwiającej naprawy oraz wsparcie rozwoju przemysłu naprawczego. Dzięki naszemu położeniu geograficznemu możemy dodatkowo świadczyć usługi serwisowe dla sąsiednich krajów, takich jak Niemcy, które również muszą stosować się do ww. dyrektywy.

7 Zerwijmy z gazem

Polska planuje w części zastąpić elektrownie węglowe elektrowniami gazowymi. Pozyskiwanie energii z gazu, pomimo niższej emisyjności niż węgiel, wciąż znacznie przyczynia się do kryzysu klimatycznego. Dodatkowo, stawiając na elektrownie gazowe wciąż jesteśmy uzależnieni od importu. Z tego powodu Polska musi wykorzystywać absolutne minimum energii z gazu, importując jedynie z regionalnych państw demokratycznych. Równocześnie powinniśmy prowadzić do zastąpienia gazu ziemnego biometanem, który ma zdecydowanie mniejszy efekt na środowisko i klimat.

9 Transparentne środowisko prawne dla OZE

Odnawialne Źródła Energii powinny być podstawą polskiej energetyki. Obecny rozwój OZE jest blokowany przez szereg błędów i barier ekonomiczno-prawnych wynikających z działań decydentów politycznych. Wzywamy polski rząd do zmian zapewniających płynny rozwój energetyki odnawialnej, takich jak centralny system aplikowania o przyłączenie do sieci czy system aukcji na moc przyłączeniową. Taki system pozwoli dodatkowo skończyć z patologią, jaka ma miejsce przy aplikowaniu o przyłączenie nowej instalacji do sieci, gdzie spółki czy prywatne jednostki mają władzę oraz są podatne na korupcję przy decyzjach, gdzie w grę wchodzi miliony złotych.

10 Rozwój lokalnej gospodarki związanej z technologiami dekarbonizacyjnymi

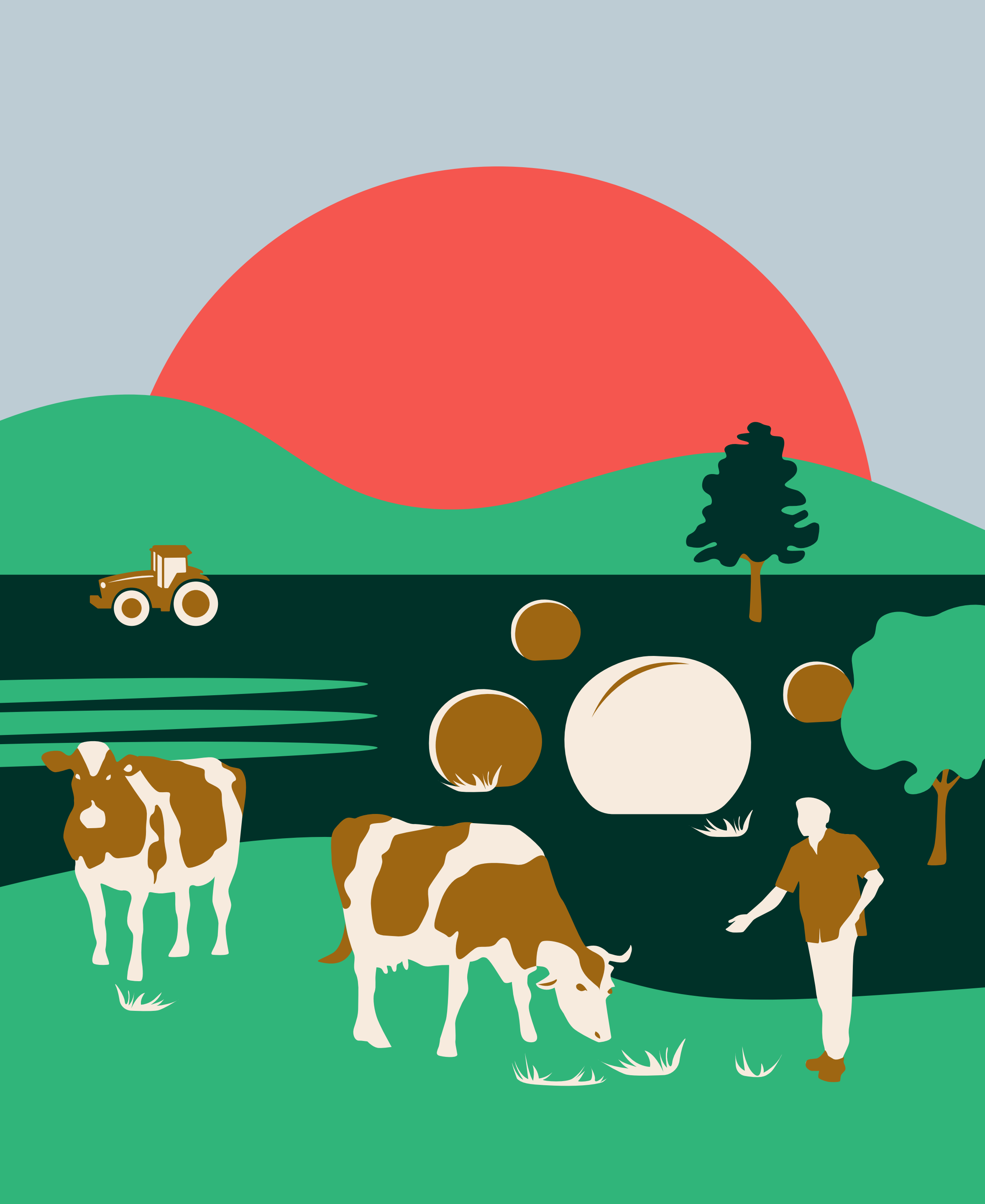
Polska transformacja energetyczna musi opierać się na rozwoju lokalnej gospodarki i inwestycjach w rodzime technologie dekarbonizacyjne, takie jak pompy ciepła, magazyny energii czy elementy konstrukcyjne farm wiatrowych. To szansa na stworzenie tysięcy nowych miejsc pracy, rozwój innowacyjnych przedsiębiorstw i uniezależnienie się od zagranicznych technologii. Niezbędne jest do tego wsparcie polskich uczelni i instytutów badawczych, które pracują nad nowoczesnymi rozwiązaniami w zakresie odnawialnych źródeł energii, magazynowania energii czy technologii wodorowych. Inwestując w krajowy potencjał naukowy i przemysłowy, możemy nie tylko przyspieszyć dekarbonizację, ale także zwiększyć konkurencyjność Polski na rynku zielonych technologii w Europie. Nie pozwólmy, aby ta szansa została zmarnowana – postawmy na naszych ludzi, zasoby i innowacje.

Rolnictwo

Rolnictwo to filar naszego bezpieczeństwa żywnościowego. Jednocześnie, odpowiada ono obecnie za około 22% emisji, nie wliczając w to kosztów środowiskowych dystrybucji. Rolnictwo w Polsce przeszło w ostatnich dekadach ogromną transformację, zasilone m. in. środkami z Unii Europejskiej. Teraz jednak tereny wiejskie drastycznie się wyludniają, a tysiące gospodarstw rolniczych upada. Małe i średnie gospodarstwa mają coraz mniejszy udział w rynku, bo są wypierane przez dyskonty, wielkie sieci handlowe i Żabki, preferujące dużych producentów i dostawców. W efekcie jakość żywności nieustannie spada, a dostęp do lokalnego, sezonowego jedzenia staje się coraz trudniejszy.

Małe i średnie gospodarstwa, które karmiły naszych dziadków i rodziców to coraz rzadszy widok na polskiej wsi. W ich miejsce pojawiają się koncerny i holdingi spożywcze, często z zagranicznym kapitałem. W późno kapitalistycznej gospodarce wolnorynkowej dostęp do żywności – nasze podstawowe prawo – stał się kolejnym towarem, na którym zyski zbijają najbogatsi.

W starciu z tym wielkim biznesem możliwe są jednak nieoczywiste sojusze. Do rolników, czyli prawdziwych producentów żywności, trafia ułamek z ceny, którą widzimy na sklepowej półce. Dzieje się tak mimo tego, że to oni ponoszą wszystkie koszty i ryzyka produkcji. Podobnie jak my, ponoszą wysokie koszty tej sytuacji. My – konsumenci i konsumentki, obywatele i obywatelki – mamy szansę to zmienić. Mamy prawo do dostępu do jakościowej żywności w uczciwej dla rolnika i konsumenta cenie. Aby do tego doprowadzić, musimy stanąć ramię w ramię z rolnikami i wspólnie zaważyć o reformę sposobów produkcji i dystrybucji żywności.

1 Bolesna prawda o rolnictwie bez znieczulenia

Transformacja sektora jest możliwa, lecz aby była ona sprawiedliwa pod kątem gospodarczym i ekologicznym, musimy skończyć z pustymi hasłami i zacząć opartą na faktach dyskusję. Efektywna i adekwatna do skali kryzysu komunikacja medialna płynąca zarówno ze strony rządu, jak i organizacji społecznych, jest niezbędnym krokiem w transformacji sektora produkcji żywności. Pora nagłośnić to, jak wielkie dyskonty manipulują rynkiem żywności. Pora jasno pokazać, jaka część ceny na sklepowych półkach płynie do rolników, a jaka do zarządów żywnościowych korporacji. Pora przestać milczeć na temat tego, jak szkodliwe dla naszej gleby i ekosystemów jest przemysłowe rolnictwo. Media, politycy i społeczeństwo muszą wreszcie zacząć szczerze rozmawiać o tym, jakiego rolnictwa potrzebujemy, zamiast pozwalać na to, by rynek robił sobie z nami, co chce.

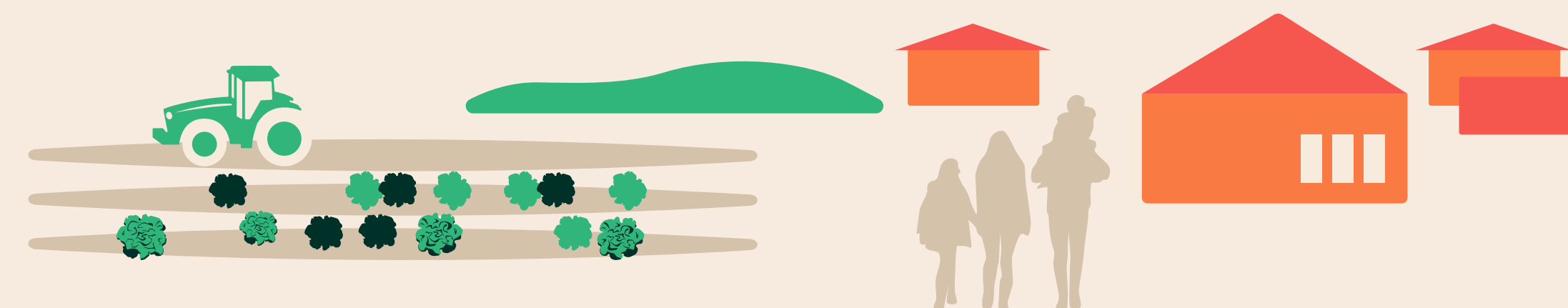
2 Problem z biurokracją MADE IN POLAND

Zawiłość polskiego prawodawstwa dotyczącego rolnictwa i produkcji żywności nie ma sobie równych w Unii Europejskiej. W wyniku nieudolnych negocjacji dyrektyw unijnych polskich rolników obowiązują najbardziej skomplikowane zasady. Rolnicy w Polsce nie myślą się, kiedy mówią, że są traktowani inaczej niż rolnicy w reszcie krajów wspólnoty, ale nie wiedzą, że za ten proceder odpowiedzialność ponosi nie UE, tylko kolejne ministerstwa rolnictwa, niewystarczająco walczące w interesie polskich gospodarstw. Administracyjna reforma, mająca na celu ułatwienie i ujednoczenie prawa, stanowi gigantyczne wyzwanie, ale jest to wyzwanie niezbędne. W imię zasady „nic o nas, bez nas” domagamy się, aby każdy jej etap był szeroko konsultowany z całą społecznością rolniczą.

3 Pewny plan na dziedziczenie ziemi

Polska wieś się wyludnia – a co za tym idzie, znikają potencjalni dziedzice ziemi rolnej. Kryzys demograficzny i migracja do miast sprawiają, że coraz mniej gospodarzy chce bądź może zajmować się ojcowizną. To z kolei przyciąga wielkie koncerny, które masowo skupują taką ziemię i tym samym dominują rynek. Trzeba ten proceder powstrzymać!

Potrzebujemy wprowadzić zabezpieczenia dla gospodarzy w podeszłym wieku – tak, by ich ziemia pozostawała w rękach miejscowych. Aktualnie tracimy pokolenia gospodarzy, dla których ziemia była wartością nadrzędną, nieprzekładalną na zysk. W ciągu 10-15 lat ogromne połacie ziemi będą trafiały na rynek – jeśli nie zajmiemy się tą kwestią, prawdopodobnie w ciągu dekady dziesiątki tysięcy hektarów znajdą się w rękach zaledwie kilku wielkich koncernów. Musimy myśleć o planie, który zapewni nam dostęp do żywności dla kolejnych pokoleń. Tu chodzi o nasze plony, o dostępność do żywności, o przyszłość!

4 Kotlet polski zrównoważony

Potrzebujemy stworzenia lokalnych ubojni i chłodni do użytku dla rolników hodujących zwierzęta mięsne w sposób zrównoważony. Nie chcemy walczyć z polskim kotлетem – chcemy, żeby Polacy mieli dostęp do jakościowego mięsa. Mamy jednak prawo domagać się, aby farmy zatruwające wodę pitną, powietrze i ziemię, drastycznie obniżające ceny gruntów w swojej okolicy oraz pozbawiające pracy i dochodu mniejsze gospodarstwa z trzodą chlewną, przestały być hegemonem na rynku mięsa. Musimy obalić kłamstwa wielkiego lobby stojącego za niesprawiedliwym traktowaniem drobnych rolników i konsumentów. Musimy komunikować społeczeństwu realia sytuacji na rynku i podjąć poważną debatę na temat chowu nakładczego.

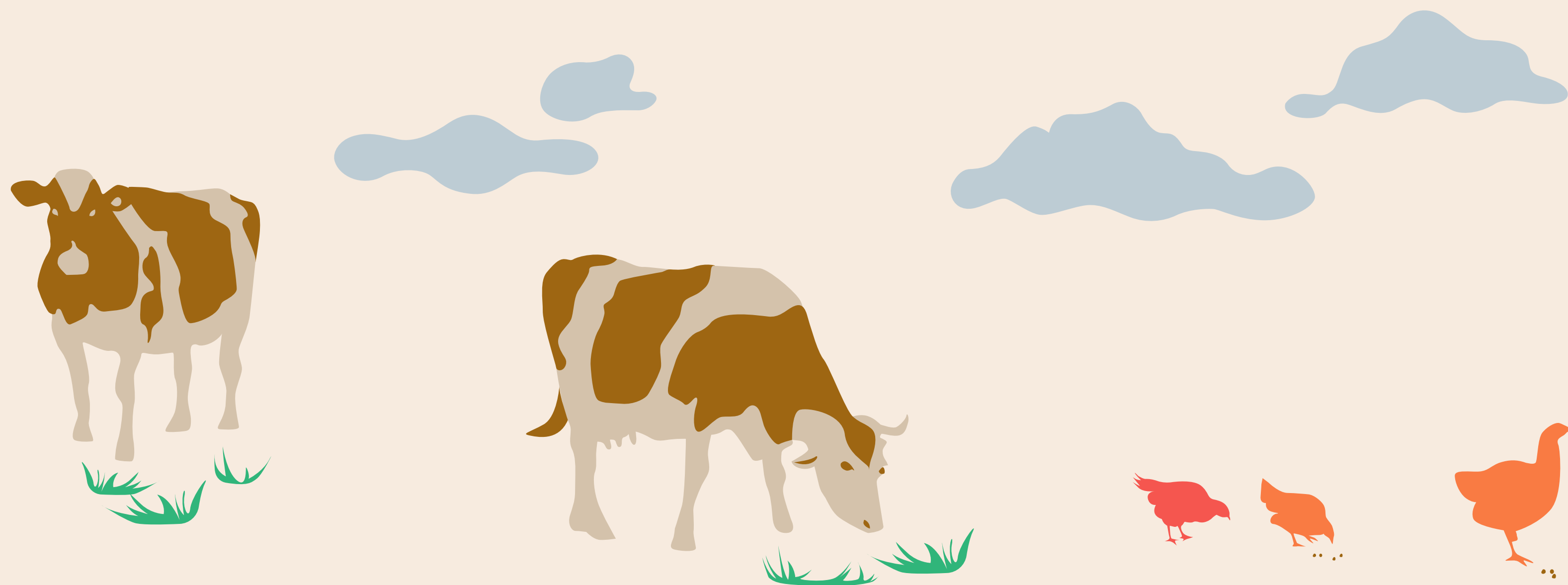
5 Centrum Wsparcia Rolnictwa na miarę obecnych kryzysów

Instytucje, które pomagają w zdobywaniu dopłat i reprezentują rolników, muszą działać wydajnie i kompleksowo. Zapewnijmy rolnikom profesjonalne doradztwo, z zapleczem biurokratycznym i finansowym, wyspecjalizowane w kwestiach minimalizowania negatywnych środowiskowo aspektów pracy rolniczej. Poza wyszkolonymi doradcami potrzebujemy zapewnić rolnikom wsparcie w budowie infrastruktury przetwórczej, znajdowaniu alternatywnych kanałów dystrybucji oraz funkcjonowaniu na rynku. Aby to mogło się wydarzyć, CDR potrzebują znaczącego wzrostu nakładów finansowych oraz wdrożenia systemu nadzoru ich skuteczności i wydajności.

6 Edukacja w szkołach rolniczych do weryfikacji

Edukacja rolnicza musi być dostosowana do realiów kryzysu klimatycznego. W tym momencie sposób myślenia i nauczania o rolnictwie jest nastawiony na potęgowanie zysków, bez względu na koszty środowiskowe. Skutki kryzysu klimatycznego wiążą się z coraz większym ryzykiem oraz nakładami finansowymi – dlatego nie możemy trzymać się starego status quo. W toku zmian musimy jednak pamiętać, że za obecny stan rolnictwa i polskiej ziemi nie ponoszą odpowiedzialności jedynie rolnicy. Uprawiają oni ziemię zgodnie z informacjami zdobytymi na kursach, korzystając produktów legalnych i dopuszczonych do użycia w UE. Podstawą dialogu i dyskusji na temat rolnictwa musi być świadomość tego, że rolnictwo to nasza wspólna sprawa i wszyscy jesteśmy odpowiedzialni za błędy całego systemu, ale też wspólnie możemy je naprawić.

7 “Polska półka” i rządowe “zielone zamówienia” na już!

Żądamy wprowadzenia obowiązku zaopatrywania się u lokalnych dostawców. Polscy rolnicy potrzebują rynków zbytu, konsumenci – dostępu do lokalnych towarów. Takie rozwiązanie skróciłoby łańcuch dostaw, wpływając na zmniejszenie emisji z transportu; wspierając rodzimych producentów i promując polskie produkty. Takie rozwiązanie jest niezbędne w perspektywie konkurencji na rynku, na którym monopolistami stają się zagraniczne wielkie sieci. Wsparcie krótszych łańcuchów dostaw może nastąpić również poprzez efektywną współpracę samorządów z lokalnymi rolnikami.

Żywność ekologiczna i roślinna powinna być dostępna w miejscach publicznych (np. szkołach, placówkach państwowych, placówkach opieki zdrowotnej). Dzięki nim zapewnimy dostęp do zdrowej żywności dla grup najbardziej jej potrzebujących, a jednocześnie gwarancję zbytu dla lokalnych producentów.

8 Spożywcza spółdzielczość

Chcemy taniej i zdrowej żywności – nie z zagranicznych supermarketów, a z polskich spółdzielni. Polska kiedyś była pionierką w rozwijaniu spółdzielni, ale tradycja ta została zapomniana. Postulujemy wypromowanie koncepcji kooperatyw, spółdzielni i grup sprzedażowych tak, aby nasze rolnictwo było lokalne i kolektywne, a nie zmonopolizowane. Ponadto wzywamy samorządy, rząd i organizacje społeczne do współpracy w zakresie kampanii informacyjnych, które wspierałyby ideę spółdzielni spożywczych. Niech lokalna produkcja wreszcie będzie dostępna i opłacalna!

9 Od pola do stołu - Europa musi wesprzeć uczciwy rozwój wsi

Domagamy się osiągnięcia unijnego celu ze strategii „Od pola do stołu” i przeznaczenia co najmniej 25% gruntów rolnych na uprawy ekologiczne do 2030 roku. Rolnictwo może być symbolem godnej transformacji, ale do tego potrzeba ambicji i systemowego wsparcia. Oczekujemy, że Unia Europejska będzie tworzyła swoje propozycje z myślą o niezależnych rolnikach, a nie o agro-korporacjach. Potrzebujemy zbudowania nowych, stabilnych łańcuchów dostaw i rozwinięcia na poziomie europejskim ekologicznych rynków zbytu, chociażby poprzez zwiększenie „zielonych zamówień” czy wzmacniania gminnych ośrodków sprzedaży produktów rolnych.

Ochrona przyrody

Kryzys klimatyczny i kryzys bioróżnorodności, których przyczyny zostały potwierdzone naukowo, a skutki widzimy na co dzień, wymaga od nas zmiany podejścia do ochrony przyrody. Za sprawą nadmiernej eksploatacji zasobów naszej planety do krytycznego poziomu wzrosły emisje gazów cieplarnianych oraz poziom zanieczyszczenia środowiska naturalnego. Konieczne jest wprowadzenie niezbędnych zmian, które zatrzymają postępującą katastrofę. Ochrona przyrody to nie tylko kwestia stabilnych ekosystemów, ale także strategicznego bezpieczeństwa Polski. Powinna być traktowana jako element infrastruktury krytycznej, którego naruszenie może zagrozić stabilności państwa.

O natychmiastowe wzmocnienie działań w zakresie ochrony przyrody w Polsce zwracamy się do polskiego rządu. Tego rodzaju regulacje są bowiem obowiązkiem wynikającym z Artykułu 74 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej: „Władze publiczne prowadzą politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom”. Jego niedopełnienie jest zatem złamaniem założeń dokumentu stanowiącego fundament naszego kraju. Zapewnianie ludziom elementarnych praw do realizacji ich podstawowych potrzeb niesie ze sobą konieczność dbania o środowisko naturalne, a jego degradacja zaprzepaszcza tym samym szansę na nasz zdrowy i bezpieczny rozwój.

1 Czas na parki i rezerwaty

Zastój w tworzeniu i powiększaniu parków narodowych trwa w Polsce od ponad 20 lat. Aktualnie istnieją 23 parki narodowe i stanowią one wyłącznie 1% powierzchni Polski. Za życia wielu z nas w Polsce nie powstał żaden nowy park, a to my jako pierwsi musimy mierzyć się z drastycznymi skutkami wyniszczania planety i kryzysu klimatycznego.

Należy zwiększyć liczbę i powierzchnię terenów objętych ochroną, a także wyłączonych z eksploatacji. Konieczne jest objęcie wysoką ochroną prawną co najmniej 30% powierzchni Polski, w tym ochroną ścisłą minimum 1/3 obszarów chronionych, w tym wszystkich lasów pierwotnych i starych lasów.

Musimy powołać nowe rezerwaty i parki narodowe oraz powiększyć te istniejące. Blokują nas jednak skomplikowane procedury konsultacyjne oraz wysokie koszty specjalistycznych badań, które spadają przede wszystkim na organizacje pozarządowe przy minimalnym wsparciu ze strony państwa.

Do natychmiastowego rozpoczęcia działań mogą przyczynić się istniejące już projekty, m.in. Parku Doliny Dolnej Odry czy Turnickiego Parku Narodowego.

2 Lasy dla ludzi, przyrody i klimatu

W obliczu globalnych wyzwań ekologicznych pora na nowo przemyśleć sposób, w jaki chronimy nasze wspólne dobro — lasy. Pełnią one wiele funkcji: regulują klimat, chronią zasoby wodne, pochłaniają dwutlenek węgla, są domem dla wielu gatunków roślin i zwierząt, a także miejscem wypoczynku i regeneracji.

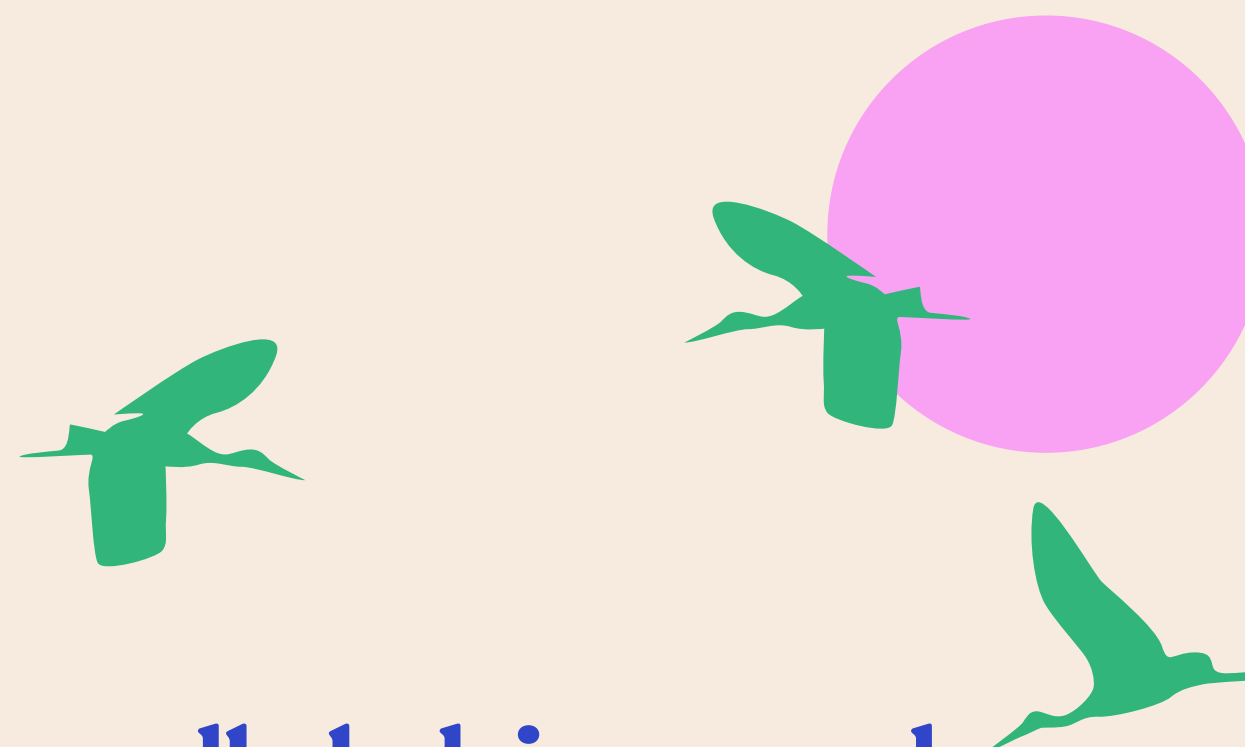
Niestety, zarządzanie lasami w Polsce jest prowadzone w sposób rabunkowy, a regulacje dotyczące wycinek są niewystarczające. W 2024 roku Lasy Państwowe pozyskały ponad 40 mln m³ drewna – dwukrotnie więcej niż w 1990 roku. Efektem jest degradacja ekosystemów oraz utrata zdolności do pochłaniania dwutlenku węgla, co jest kluczowe w procesie dekarbonizacji.

Domagamy się wyłączenia z gospodarki leśnej co najmniej 20% najcenniejszych lasów oraz przyspieszenia procesu renaturyzacji, aby mogły one pełnić funkcje pozaprodukcyjne, w tym wodochronne, zdrowotne, społeczne czy wizualne.

Konieczna jest reforma Lasów Państwowych – muszą pozostać w rękach publicznych, a ich działalność powinna być przejrzysta i dostępna dla obywateli. Konieczne jest przywrócenie państwowego nadzoru nad tą instytucją, walka z nepotyzmem i zapewnienie spójności działań we wszystkich organach LP.

3 Mokradała – zielona tarcza Polski

Tereny podmokłe również powinny zostać trwale wyłączone z zabudowy. Konieczne jest ograniczenie ingerencji w środowisko bagien i mokradeł oraz stworzenie ochrony prawnej antropogenicznie przekształconych obszarów, dzięki czemu wzrosną szanse na odbudowę zniszczonych ekosystemów. W wyniku intensyfikacji rozwoju rolnictwa przemysłowego w ciągu ostatnich kilku dekad aż 85% torfowisk w Polsce zostało osuszonych w celach uprawnych. Aktualnie mokradła stanowią zaledwie 4% powierzchni Polski, jednak ten niewielki powierzchniowo obszar pełni fundamentalną rolę w ekosystemie – jest siedliskiem życia wielu, również zagrożonych, gatunków oraz ogranicza efekt cieplarniany. Mokradła to naturalne zbiorniki retencyjne, dzięki czemu przeciwdziałają suszy, chronią lokalne społeczności przed powodzią oraz oczyszczają wodę ze szkodliwych substancji. Należy zatrzymać degradację i osuszanie mokradeł! Apelujemy o zlikwidowanie rowów odwadniających, jak i o utworzenie tzw. nowych stref buforowych, które mają ogromne znaczenie w ograniczeniu przedostawania się zanieczyszczeń do dalszego obiegu wody.

4 Dzikie i wolne – przywróćmy życie polskim rzekom

Stan polskich rzek jest krytyczny. Zanieczyszczenia z obszarów rolniczych wraz ze ściekami przemysłowymi i komunalnymi sprawiają, że jakość polskich wód jest jedną z najgorszych w Unii Europejskiej. Ludzka ingerencja w krajobraz wodny dodatkowo potęguje problemy. Aby poprawić sytuację polskich rzek, pora scalić odpowiedzialność za kontrolę jakości wód, zamiast rozpraszać ją pomiędzy wiele instytucji, jak dzieje się to obecnie. Domagamy się transparentnego, zdigitalizowanego systemu monitoringu polskich wód, zarządzanego przez niezależną, apolityczną instytucję, dostępnego dla wszystkich. Chcemy też, żeby Ministerstwo Infrastruktury oddało wreszcie kwestię rzek w ręce Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Należy rozdzielić kompetencje zarządcze i inwestycyjne, które obecnie spoczywają w rękach PGW Wód Polskich. Żądamy zminimalizowania zużycia toksycznych substancji na terenach rolniczych i wstrzymania wszelkich planów hydrotechnicznej regulacji rzek, które grożą obecnie degradacją ok. 2000 kilometrów ich biegu oraz eliminacją niezliczonych ekosystemów. Chcemy również, by rzekom przyznano status osobowości prawnej. Taki krok przeniósłby działania ochronne z obszaru oddolnych ruchów społecznych do sfery prawnej, co pozwoliłoby na większą presję na podmioty przyczyniające się do degradacji środowiska i zwiększyłoby partycypację społeczną w monitorowaniu stanu przyrody.

5 Kontrola eutrofizacji kluczem do ocalenia Bałtyku

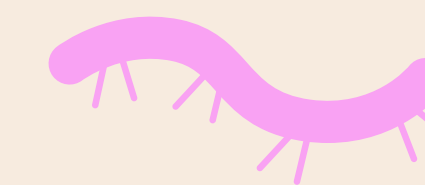
Morza pełnią kluczową rolę w regulacji klimatu, a ich ocieplenie i zanieczyszczenie będzie miało konsekwencje także dla terenów oddalonych od brzegu o setki kilometrów. Konieczne jest natychmiastowe zintensyfikowanie działań mających na celu transparentną i stałą kontrolę poziomu eutrofizacji Morza Bałtyckiego wraz z prowadzeniem programów ograniczenia tego procesu i minimalizacji ogólnego zanieczyszczenia.

Bałtyk jest jednym z najbardziej zanieczyszczonych mórz na Ziemi – musimy podjąć się wobec tego wszelkich starań, by przywrócić mu dawne życie! Pora zaostrzyć regulacje dotyczące odprowadzania ścieków do rzek i stosowania nawozów, a także wprowadzić ścisłą kontrolę przedostawania się toksycznych substancji chemicznych do morza.

6 Walka o oddech – potrzebujemy Strategii Antysmogowej

Co roku w Polsce zanieczyszczenie powietrza doprowadza do 25 000 – 50 000 przedwczesnych zgonów. W okresie grzewczym polskie miasta osiągają najwyższe na świecie stężenia pyłów zawieszonych. Aktualny system walki ze smogiem, bazujący na Krajowym Programie Ochrony Powietrza, jest do poprawki!

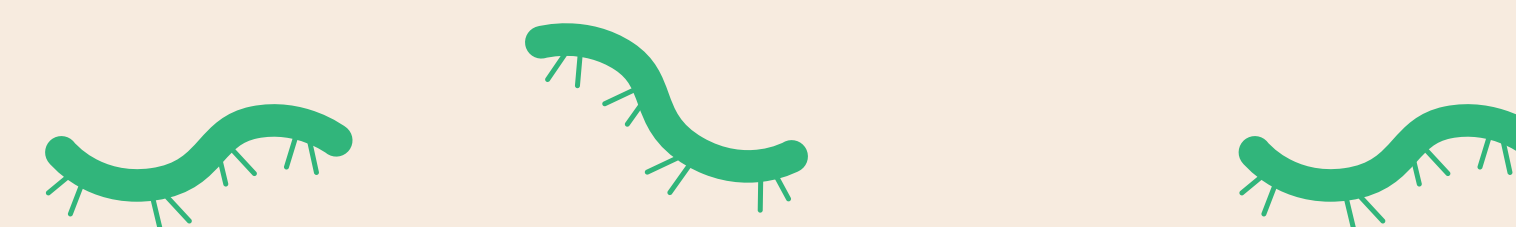
Żądamy zawężenia polskich norm pyłów zawieszonych i podniesienia wymiaru kar za ich przekroczenie. Potrzebujemy prze-transformować nasze systemy grzewcze, aby raz na zawsze pozbyć się kopciuchów. Apelujemy o zwiększenie budżetów – szczególnie samorządowych – na termomodernizację budynków i wymianę kotłów grzewczych.

Rozwiązanie tego problemu leży również w innych poruszanych obszarach – na szczeblu lokalnym musimy zwiększyć inwestycje w transport bezemisyjny, by zminimalizować poziom spaliny szczególnie w gęsto zaludnionych obszarach, a na szczeblu państwowym potrzebujemy szybkiego i zdecydowanego odejścia węgla – paliwa duszącego ludzi i naszą gospodarkę.

7 Ochrona obszarów przyrodniczo cennych w duchu sprawiedliwości społecznej

Potrzebujemy polityki, która będzie chroniła dzikie ekosystemy, ale także ludzi pracujących aktualnie na ich obszarach. Należy dołożyć wszelkich starań, aby osoby do tej pory zatrudnione przy ich eksploatacji nie zostały znacząco dotknięte wprowadzanymi zmianami. Rejony, których dotyczy będą zmiany w zakresie ochrony przyrody, należy bezwzględnie objąć systemowym wsparciem, zwłaszcza w kwestii tworzenia nowych, zielonych miejsc pracy. Pracownicy muszą zostać poinformowani o harmonogramie procesu transformacji oraz otrzymać wskazane lub alternatywne opcje zatrudnienia. Ochrona ludzi to podstawa każdej zmiany.

Transport, który łączy

Transport publiczny to nie tylko sieć połączeń – to fundament naszej codzienności. Niestety, w Polsce wykluczenie komunikacyjne dotyka aż 15 milionów osób, co oznacza, że nie mogą w pełni korzystać z możliwości, jakie oferuje współczesne społeczeństwo. Brak dostępu do dobrego transportu nie tylko ogranicza mobilność, ale również odbiera ludziom poczucie godności i równości szans, szczególnie w mniejszych miejscowościach, gdzie transport publiczny już dawno przestał być priorytetem. Bezpieczeństwo transportowe to bezpieczeństwo w najszerszym tego słowa znaczeniu – osobiste, społeczne i ekonomiczne. Dla osób starszych, z niepełnosprawnościami czy nieposiadających samochodu, brak dostępu do wygodnego i przystosowanego transportu oznacza izolację oraz ryzyko wypadków. Aż 40% Polaków nie stać na samochód. Sam zakup to jedno, ale utrzymanie auta i zmienne ceny paliwa generują dodatkowe koszty. Dla wielu brak możliwości dojazdu do pracy oznacza mniejsze szanse na zatrudnienie czy utratę dochodów.

Młodzi ludzie także mierzą się z tym problemem. Co szósta osoba w wieku 12-19 lat jest zagrożona wykluczeniem transportowym, co utrudnia wybór szkoły, rozwój talentów czy budowanie relacji. Wybór edukacji czy aktywności nie powinien zależeć od tego, czy w danej gminie kursuje autobus, lub czy w pobliżu znajduje się stacja kolejowa! Co więcej, 30% młodych ludzi uważa, że lepszy dostęp do transportu poprawiłby ich relacje z rówieśnikami, a 21% wybrałoby inną szkołę, gdyby mogło łatwiej do niej dojechać. Te statystyki wołają o natychmiastową reakcję.

Wykluczenie komunikacyjne **uderza w każdy aspekt życia codziennego** i nie jest anonimowe – ma twarz kobiet, które częściej korzystają z komunikacji miejskiej, osób starszych, dla których jest ona jedynym środkiem transportu oraz dzieci, którym zapewnia dostęp do edukacji i rówieśników. Brak odpowiedniego transportu to nie tylko problem logistyczny – to problem społeczny i przeszkoda w realizowaniu konstytucyjnych praw i wolności obywatelskich. Dlatego postulujemy o transformację polskiego transportu!

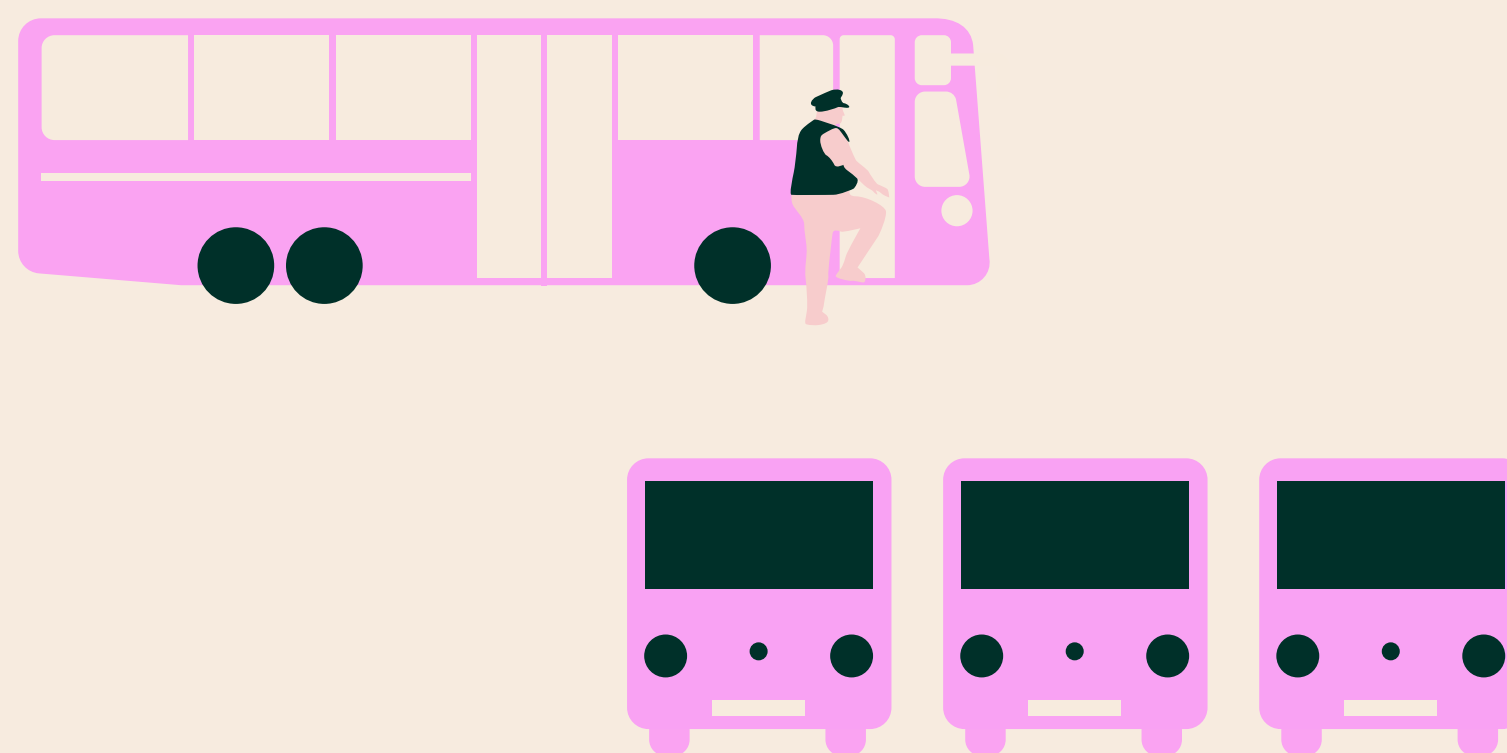
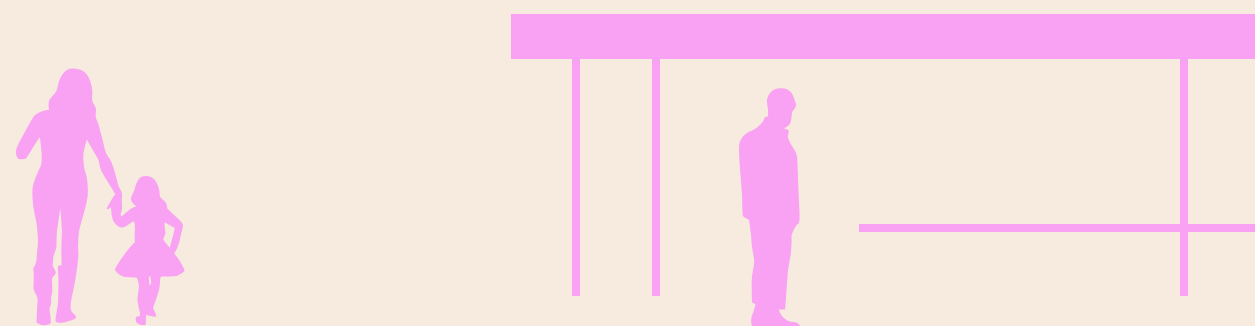

1 Inwestycje w transport na miarę XXI wieku!

Przez masowe zamykanie połączeń w okresie transformacji straciliśmy kilka tysięcy kilometrów tras obsługiwanych przez kolej i kilkaset tysięcy wozokilometrów obsługiwanych niegdyś przez PKS-y. Kolejne rządy i władze samorządowe wolały finansować ogromne projekty budowy autostrad i dróg ekspresowych, podczas gdy polską kolej i sieć autobusową powoli niszczone. Domagamy się wobec tego budowy nowych linii kolejowych oraz rewitalizacji i modernizacji istniejących, w tym linii z zawieszonym ruchem lub rozebranych po 1989 roku.

Potrzebujemy rozkręcić sieć kolei dużych prędkości łączących większe miasta w całym kraju przy jednoczesnej trosce o mniejsze miejscowości. Nasz transport powinien być nowoczesny i w zasięgu ręki – dlatego postulujemy, żeby odtworzyć w miarę możliwości – dawne sieci kolei, które na nowo stałyby się filarem komunikacji powiatowej. Ponadto żądamy ułatwienia dostępu do stacji i przystanków, wzmocnienia infrastruktury rowerowej, w tym systemu tanich rowerów na wynajem, oraz budowy węzłów przesiadkowych integrujących różne środki transportu.

Finalnie, aby wykorzystać gospodarczy i ekologiczny potencjał Polski, pragniemy rozwoju kolei towarowej, budowy bocznic, punktów przeładunkowych i małych terminali logistycznych. To wszystko pozwoliłoby nam przewozić zaopatrzenie w mniej emisyjny i bardziej opłacalny sposób.

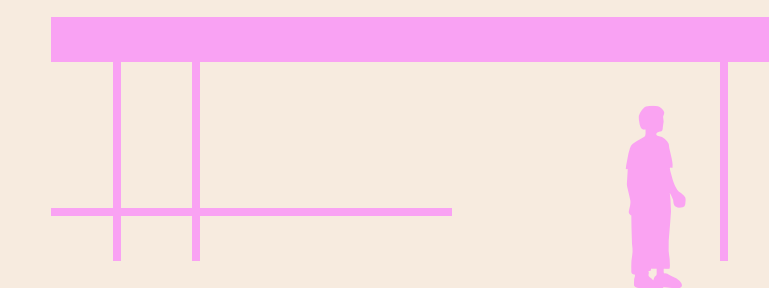

2 Zielone światło dla zielonego transportu

Transport, który priorytetyzuje samochody, oznacza hałas, zanieczyszczenia, korki i wypadki komunikacyjne. Chcemy zmiany priorytetów w myśleniu o polskim transporcie – zamiast rozwoju kolejnych kosztownych dróg, wzywamy do rozwinięcia sprawnego i ekologicznego transportu. Apelujemy o transformację kolei w system w pełni zasilany energią odnawialną do 2050 roku. Żeby zielony transport był w zasięgu ręki każdej i każdego z nas, domagamy się zwiększenia samorządowych funduszy na zakup taboru autobusowego, które skierowane byłyby w szczególności na tworzenie ekologicznych flot na trasach regionalnych i miejskich. Ponadto postulujemy o wyśtosowanie zachęt podatkowych dla podmiotów inwestujących w ekologiczne technologie transportowe.

3 Koniec z wykluczeniem komunikacyjnym

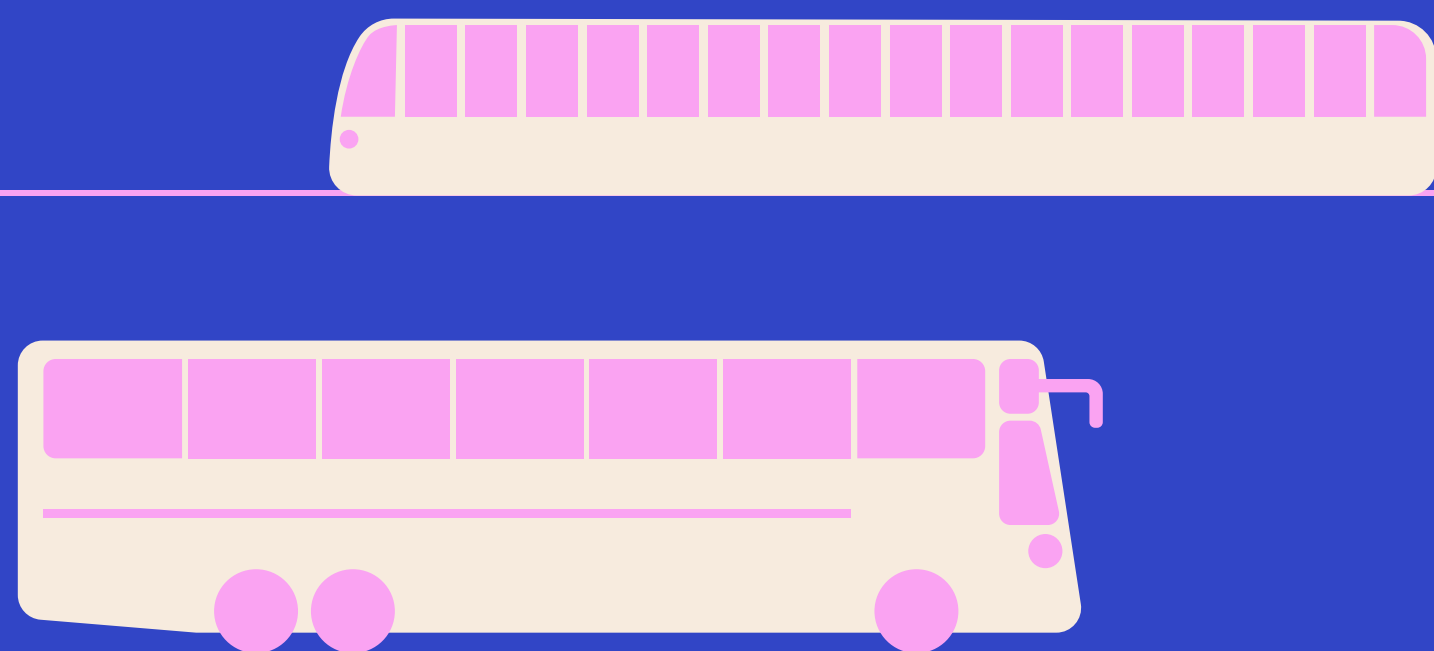
Transport publiczny może być symbolem solidarności i wolności, aby jednak do tego doszło, musimy poradzić sobie z obecnym wykluczeniem komunikacyjnym. W tym celu domagamy się rewitalizacji połączeń lokalnych. Potrzebujemy pilnej budowy i modernizacji dworców, przystanków, centrów przesiadkowych i tras autobusowych oraz kolejowych w regionach wiejskich i peryferyjnych, gdzie problem wykluczenia jest największy. Szczególnego wsparcia wymagają uczniowie i uczennice, dla których chcemy utworzenia dedykowanych linii szkolnych i programów dopłat do biletów uczniowskich. Postulujemy również, aby zsynchronizować rozkłady jazdy z godzinami zajęć szkolnych i godzinami pracy lokalnych zakładów. Pora zlikwidować bariery społeczne – chcemy priorytetowego zagwarantowania dogodnego transportu dla młodzieży, seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz mieszkańców terenów odległych od miast i centrów kultury.

4 System obsługi transportu do ujednolicenia

Jeden bilet na transport publiczny to przyszłość! Chcemy wprowadzenia jednolitego systemu biletowego w przystępnej cenie obejmującego kolej i autobusy. Potrzebujemy synchronizacji rozkładów jazdy, aby zapewnić płynność przesiadek, i rozwoju platform cyfrowych, które umożliwiłyby nam sprawne podróżowanie w zintegrowanym systemie transportowym.

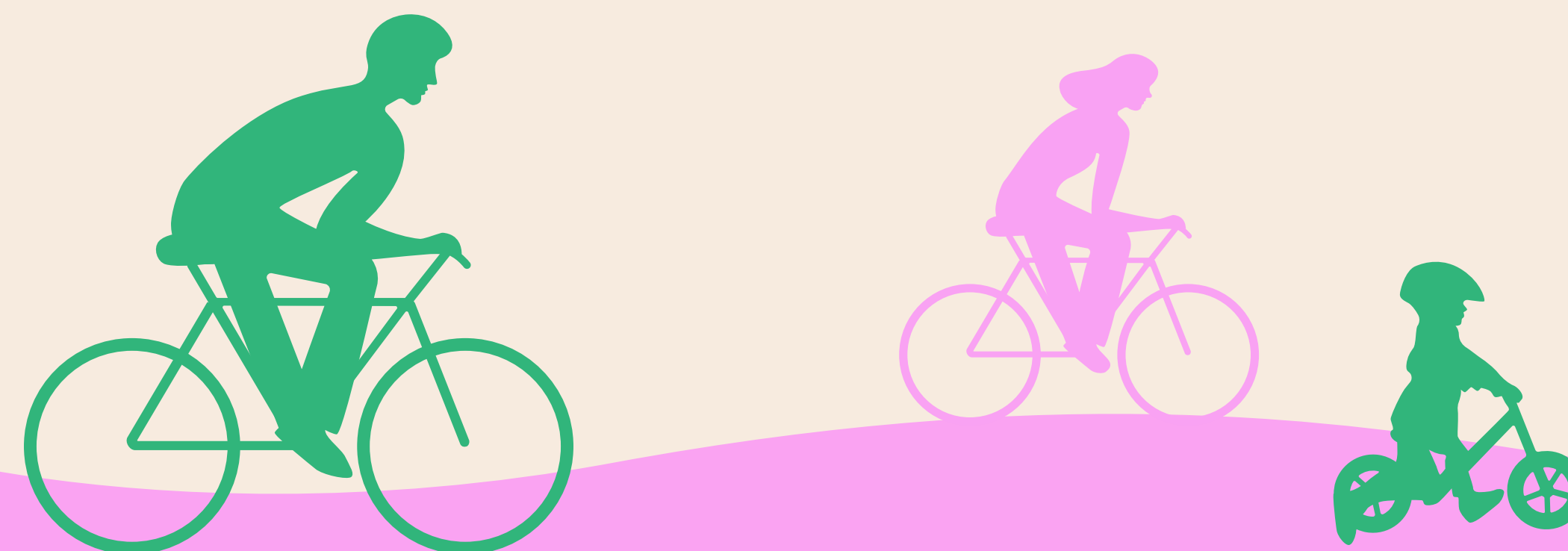
5 Komunikacja publiczna – a nie auta – symbolem prestiżu

Nasz narodowy nałóg samochodowy to nie tylko kwestia braku dostępności transportu publicznego, ale też kwestia kultury, która stawia auta na piedestale. Dlatego apelujemy o zainicjowanie krajowych kampanii społecznych, które promowałyby transport publiczny jako wygodną, taną i ekologiczną alternatywę dla samochodów osobowych. Szczególnie zwracamy uwagę na to, że warto uświadamiać ludzi na temat wpływu transportu na relacje społeczne, jako że nawet co trzecia młoda osoba uważa, że lepszy dostęp do transportu poprawiłby ich kontakty ze znajomymi. Postulujemy ponadto, aby samorządy współpracowały z organizacjami społecznymi przy wprowadzaniu edukacji ekologicznej i promowaniu lokalnych inicjatyw transportowych.

6 Planowanie przestrzenne z sensem

Nasze gminy mogą być wolne od korków i spalin, lecz w tym celu należy zrewolucjonizować planowanie przestrzenne. Chcemy, aby miasta były przyjazne pieszym i rowerzystom. Zamiast „miejskich autostrad”, kładek czy przejść podziemnych, domagamy się rozbudowy dróg dla rowerów i naziemnych przejść dla pieszych, poszerzenia chodników oraz uspokojenia ruchu samochodowego w centrach miast i miejscowości. Wzywamy do radykalnego zwiększenia obszarów zieleni miejskiej, aby zadbać o niższe temperatury latem, miejsca do spotkań w pobliżu i dobrostan mieszkańców i mieszkanek. Czas ograniczyć zjawisko rozlewania się miast, czyli budowania osiedli odłączonych od reszty zabudowy, dostępnych wyłącznie samochodem. Chcemy przemyślanego i zorganizowanego rozwoju naszych gmin, aby umożliwił on zaspokojenie podstawowych potrzeb na piechotę i pozwolił na łatwe skomunikowanie się z siecią transportu zbiorowego. Dzięki połączeniu nowoczesności, bezpieczeństwa i dbałości o środowisko tworzymy system, który nie tylko łączy miejsca, ale przede wszystkim ludzi.

Przestrzeń do życia

Chcemy, aby każda osoba w Polsce miała prawo i dostęp do godnego, taniego i bezpiecznego mieszkania. Domagamy się, aby władze we współpracy ze stroną społeczną, prowadziły sprawiedliwą politykę przestrzenną oraz mieszkaniową. Służyć ma ona przede wszystkim obywatelom – szczególnie tym w najtrudniejszej sytuacji życiowej, młodym osobom wchodzącym w dorosłość – nie zaś bankom i wielkim biznesom. Nieustannie powtarzamy, że mieszkanie jest prawem, a nie towarem. Podobnie jak jedzenie, powinno być ono traktowane jak dobro podstawowe, bez którego nie możemy się w pełni rozwijać.

Wierzymy, że transformacja mająca na uwadze interes lokatorów, połączona z postulatami ekologicznymi, może być rozwiązaniem wielu obecnych kryzysów, jak i zabezpieczeniem przyszłości następnych pokoleń. Dobry system mieszkalnictwa to taki, który nie tylko nie przyczynia się do pogłębiania kryzysu klimatycznego, ale także pozwala nam się przed nim bronić i odwracać jego niszczycielskie skutki. Musimy spojrzeć na politykę przestrzenną całościowo i długofalowo – dom czy osiedle to nie tylko ściany i dach, lecz także wkomponowana w nie sieć transportu publicznego, zielona przestrzeń do spędzania wolnego czasu, obecność szkół i opieki zdrowotnej na potrzeby rozwoju i bezpieczeństwa oraz pobliskie usługi zapewniające komfort życia.

Miasta i wsie przyszłości muszą być zaprojektowane z głową!

1 Odblokujmy potencjał mieszkaniowy Polski!

W Polsce brakuje milionów mieszkań, a duża część z już istniejących nie jest dostępna dla zwykłych obywateli. Władze publiczne muszą, we współpracy z potencjalnymi lokatorami, podjąć się budowy zielonych, przyjaznych do życia osiedli. Koniec z pompowaniem kieszeni deweloperom i bankom! Musimy poszerzyć zasoby mieszkań komunalnych gmin oraz zmienić przepisy ich przyznawania tak, by trafiały w ręce ludzi realnie potrzebujących pomocy. Należy uzdrowić i wykorzystać istniejące rozwiązania z zakresu mieszkalnictwa społecznego – Towarzystwa Budownictwa Społecznego, Społeczne Inicjatywy Mieszkaniowe, Spółdzielnie i Kooperatywy Mieszkaniowe. Tylko takie rozwiązania dadzą stabilność wynajmu i postawią na pierwszym miejscu interes ludzi, a nie korporacji!

2 Odzyskajmy pustostany!

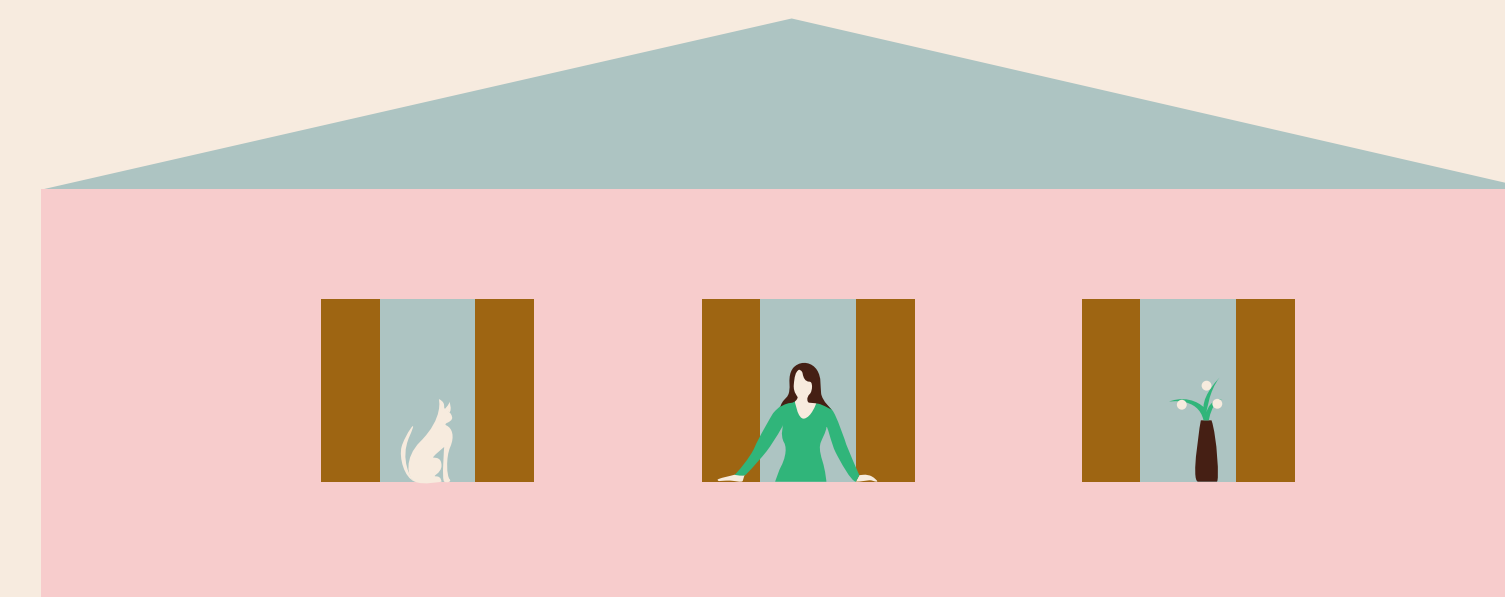
Całkowite oddanie polityki mieszkaniowej w prywatne ręce sprawiło, że mieszkanie przestało być dobrem podstawowym, a stało się idealną lokatą pieniędzy dla funduszy inwestycyjnych. Musimy wprowadzić progresywny podatek katastralny dla posiadaczy trzech lub więcej mieszkań, by zwiększyć zasoby mieszkaniowe i poszerzyć ich dostępność dla ludzi, którzy naprawdę chcą w nich zamieszkać. To rozwiązanie nie tylko pomoże szukającym mieszkania do wynajęcia, ale również osobom chcącym pozyskać mieszkanie własnościowe. Musimy również odnowić porzucone przez gminy lokale, na przykład za sprawą programów mieszkanie za remont. Dość zagarniania mieszkań przez inwestorów, najmu krótkoterminowego oraz bierności władz w tworzeniu przestrzeni do życia!

3 Inwestujmy w akademiki!

Ostatnie lata to wzrost niezadowolenia studentów z ich sytuacji mieszkaniowej, ale również coraz większa bezczelność władz w ignorowaniu tego problemu. Nie da się zbudować nowoczesnej gospodarki i świadomego społeczeństwa bez wspierania szkolnictwa wyższego, dlatego musimy zwiększyć zasoby akademików i ułatwić dostęp do nich. Studenci od lat skarżą się na wysokie ceny najmu, niezadowalające warunki życia i brak dostępu do najważniejszych, podstawowych usług – stołówek, pralni, przestrzeni do nauki. Tanie miejsca w akademikach to kwestia sprawiedliwości społecznej. Studia nie tylko dla bogatych!

4 Nie założymy rodziny w klatce!

Zewsząd dochodzą nas informacje o pogarszających się wskaźnikach demograficznych. Jak Polki i Polacy mają zakładać rodziny, gdy deweloperzy budują im mieszkania wielkości schowka czy składziku, a w okolicy nie ma szkoły, lekarza czy linii autobusowej? Państwo i podmioty społeczne, które budują osiedla i domy, powinny projektować je z myślą o komforcie rodzin wielodzietnych, jak i osób, które nie zdecydowały się na potomstwo. Dajmy obywatelom wybór i szansę na spełnienie marzeń!

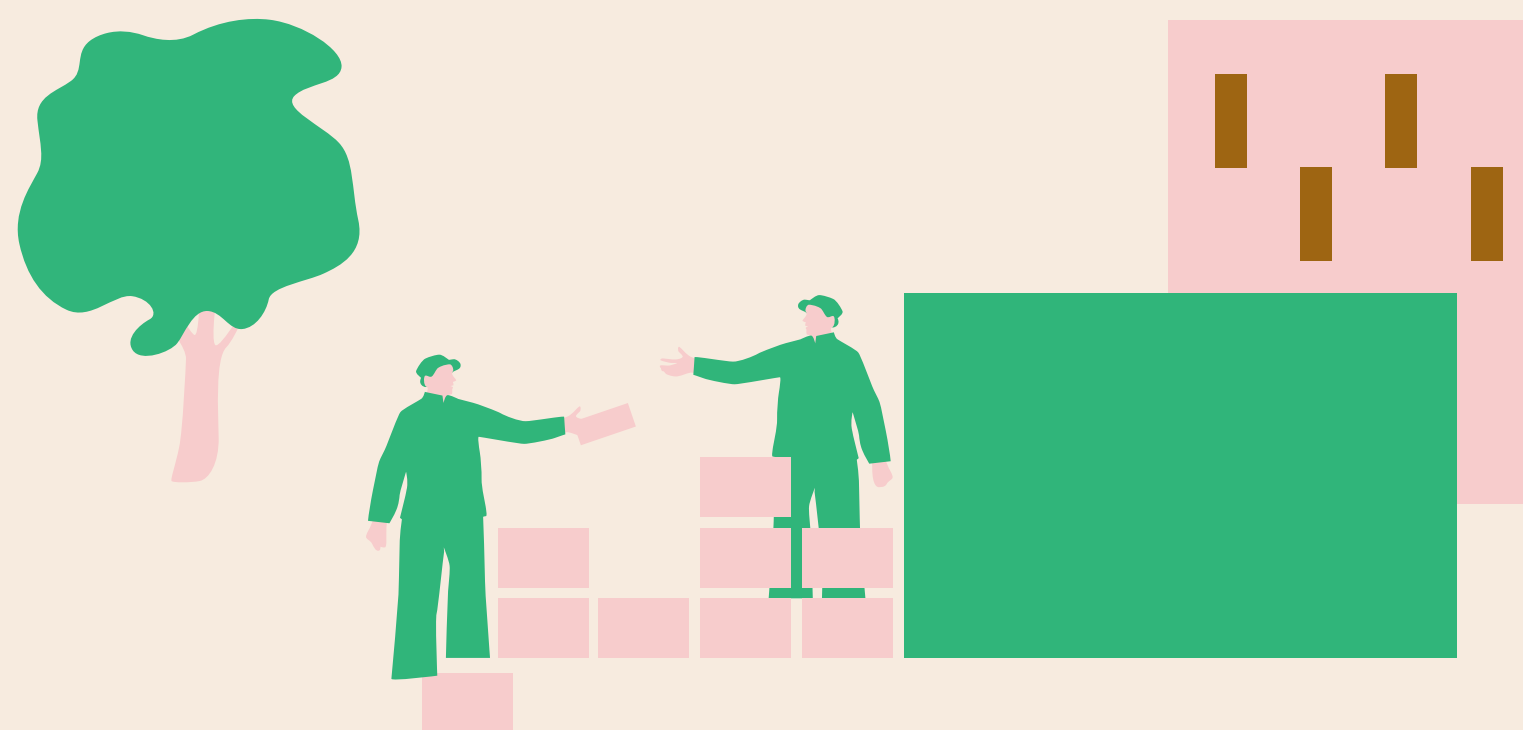
5 Integrujmy społeczności lokalne!

Osiedla, domy i mieszkania to przede wszystkim miejsce spotkań, dorastania, zawiązywania przyjaźni, odpoczynku i zabawy. Nowoczesne budownictwo musi brać pod uwagę przede wszystkim dostosowanie do potrzeb społeczeństwa, a nie tylko ekonomiczną kalkulację. W czasach polityki strachu przed migracją, zostawiania w tyle osób biedniejszych, seniorów czy osób z niepełnosprawnościami, musimy budować osiedla i sąsiedztwa zapewniające integrację wszystkich grup i klas społecznych. Tylko poprzez współpracę, partycypację lokatorów w procesach decyzyjnych i zachęcanie mieszkańców do włączania się w lokalne inicjatywy zbudujemy państwo równych szans i sprawiedliwości społecznej. W sąsiedzkości siła!

6 Budujmy nowoczesnie i w zgodzie z naturą

Nowopowstałe budynki muszą być trwałe i ekologiczne. Musimy ponownie zastosować naturalne, odnawialne materiały, które skutecznie zastąpią szkodliwe dla ludzi i środowiska styropian oraz cement. Przykładem mogą być konopie, słoma, glina czy wapno, które w połączeniu z nowoczesną technologią stanowią efektywne i ekologiczne rozwiązania. Wykorzystajmy lokalne zasoby, by stworzyć domy przyszłości, odporne na zmiany klimatu i hamujące ich dalszy rozwój.

Każdy obywatel powinien mieć dostęp do niskoemisyjnych, ekologicznych źródeł ciepła i energii elektrycznej. Nie możemy dłużej pozwalać na to, by gminne zasoby mieszkaniowe nie były podłączone do sieci centralnego ogrzewania. Powoduje to ogromne koszty dla lokatorów, które potęgowane są przez tragiczną termoizolację budynków. Musimy używać technologii zmniejszających straty energii, na przykład systemów rekuperacji oraz szczelniejszej izolacji cieplnej ścian zewnętrznych i dachu. Zielone domy i mieszkania przyszłości teraz!

7 Planowanie przestrzenne z sensem – ciąg dalszy

Obecnie planowanie przestrzenne w miastach i mniejszych miejscowościach praktycznie nie istnieje, a deweloperzy i prywatni inwestorzy budują bloki oraz domy, gdzie popadnie. Nie da się tworzyć harmonijnych przestrzeni bez wykorzystania planowania i strategii długoterminowych. Musimy wytyczyć standardy zagospodarowania przestrzeni, które zahamują niekontrolowane rozlewanie się miast oraz wspomóc samorządy w tworzeniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Mieszkańcy powinni mieć głos w sprawach powstawania nowej infrastruktury, dlatego też musimy wdrażać narzędzia zwiększające partycypację w opracowywaniu dokumentów planistycznych. Ponadto należy wprowadzić uchwały krajobrazowe, by przestrzeń, w której żyjemy, nie była zalana reklamami ani banerami. Chcemy harmonijnych, dopasowanych do naszych potrzeb miast i wsi!

8 Twórzmy spójną miejską politykę klimatyczną!

Politycy w naszym kraju nadal nie podejmują wystarczających działań, by przeciwdziałać zmianom klimatu i ich skutkom. Żaden z resortów nie podjął się stworzenia dojrzałej strategii dotyczącej miejskich polityk klimatycznych. Postulujemy utworzenie długoterminowego, prospołecznego dokumentu strategicznego, będącego częścią **Centralnego Planu Dekarbonizacji**. Powinny być w nim umieszczone przykłady dobrych praktyk w tworzeniu przyjaznych naturze miast i wsi; wskazówki, skąd pozyskiwać fundusze na zieloną transformację oraz cele, jakie osiągnąć mają władze w nadchodzących latach w zakresie polityki klimatycznej. Pozytywne i innowacyjne rozwiązania ekologiczne nie mogą być zarezerwowane tylko dla wąskiej grupy bogatych miast!

Praca

Stajemy dziś przed wielkim wyzwaniem. Przed nami nie tylko trudne czasy, które wymuszają zmiany na każdym poziomie naszego życia, ale także ogromna odpowiedzialność, aby zbudować kraj, który zapewni godne warunki pracy, bezpieczeństwo i dobrobyt wszystkim swoim obywatelom. Praca to fundament społeczeństwa – nie może być źródłem niepewności i cierpienia. Naszym celem jest stworzenie państwa, które będzie przygotowane na kryzysy.

Nasze zdrowie, edukacja, infrastruktura, energetyka i produkcja żywności – to sektory kluczowe nie tylko w chwilach kryzysowych, ale też każdego dnia. Potrzebujemy dobrze płatnej i docenianej w pełni pracy, szczególnie w zawodach zapewniających nasze bezpieczeństwo i dobrobyt.

Marzymy o Polsce, w której płaca minimalna nie będzie tylko sumą umożliwiającą przeżycie, ale uczciwym wynagrodzeniem, które pozwoli godnie żyć. O państwie, w którym wielki biznes nie dyktuje warunków w polityce, bo to głos pracownic i pracowników jest na pierwszym miejscu. O kraju, w którym związki zawodowe są silne, prawa do strajku nienaruszalne, a obrona praw pracowniczych fundamentalna w każdej instytucji.

Polki i Polacy zasługują na kraj, w którym czują się bezpieczni, szanowani i doceniani. Chcemy, by młode pokolenia nie musiały szukać szans w obcych krajach, ale mogły spełniać swoje marzenia blisko domu, w małych i średnich miastach, na polskich wsiach, które muszą stać się miejscem życia, a nie obszarem porzucenia i wyludniania. Nadszedł również czas, by odpoczynek przestał być luksusem, tylko podstawowym prawem dla każdej i każdego. Pora zacząć żyć!

Postawmy na przyszłość, a nie na przeszłość. Zbudujemy państwo, które nie tylko przetrwa kryzysy, ale będzie gotowe do wprowadzania zmian na lepsze. Chcemy Polski, gdzie praca to powód do dumy, nie zaś niewdzięczne poświęcenie.

1 Strategiczne Zawody Przyszłości

Chcemy utworzenia narodowego programu zawodów kryzysowych. Marzymy o tym, by zbudować państwo bezpieczne i troskliwe, które będzie gotowe stawiać czoła pandemii, wojnie czy katastrofie klimatycznej. Jednak by to się udało, potrzebujemy tysięcy dobrze opłacanych miejsc pracy w strategicznych sektorach naszej gospodarki. Domagamy się utworzenia listy zawodów kryzysowych – ze szczególną uwagą skierowaną na sektory ochrony zdrowia, energetyki, infrastruktury, produkcji żywności i edukacji – oraz ustanowienia w tych zawodach solidnych płac. Praca, która służy ludziom i ich dobrostanowi, powinna być pracą marzeń, nie koszmarem. Ci, którzy chronią nas w momentach kryzysowych, powinni być szczególnie wspierani.

2 Płaca musi być godna

Dzięki pracy mamy żyć, a nie tylko przeżyć! Żądamy podwyższenia płacy minimalnej do europejskich standardów i sprawiedliwego opodatkowania wielkich biznesów – w tym międzynarodowych koncernów – tak, by Polska przestała być tanim zapleczem robotniczym dla Zachodu. Konieczna jest również waloryzacja wynagrodzeń zgodnie ze wskaźnikiem inflacji co pół roku. Jeśli mamy być nowoczesnym krajem, nie możemy pozwalać na to, by niemalże połowa Polaków żyła na poziomie minimum socjalnego, a nierówności ekonomiczne plasowały nas w europejskiej czołówce. Dzięki rozwojowi gospodarczemu ostatnich dekad naprawdę stać nas na to, by każdy mógł spokojnie wiązać koniec z końcem.

3 Stabilne zatrudnienie prawem, nie łaską!

Dość udawania, że wszyscy jesteśmy przedsiębiorcami – Polska przoduje w Europie w zatrudnianiu na umowy cywilnoprawne i B2B, które często maskują stosunek pracy. Pracownicy są pozbawiani praw, a państwo traci na składkach – zmieńmy to i wprowadźmy realne mechanizmy zachęcające do zatrudniania na umowę o pracę, a także znacząco ograniczmy możliwość korzystania z umów śmieciowych tam, gdzie charakter pracy wskazuje na etat. Stabilne zatrudnienie to stabilna przyszłość! Zadbajmy o to, by umowa o pracę była synonimem bezpieczeństwa i godnych warunków zatrudnienia.

4 Praca opiekuńcza zasługuje na szacunek i wsparcie

Czas skończyć z systemem, który nie szanuje pracy opiekuńczej! Ta wymagająca praca, często wykonywana przez kobiety, jest fundamentem społeczeństwa, jednak wciąż pozostaje niedofinansowana. Należy wprowadzić system wynagradzania dla osób sprawujących opiekę nad seniorami, dziećmi czy osobami z niepełnosprawnościami – zarówno dla profesjonalnych asystentów, jak i członków rodzin. Wsparcie to powinno obejmować także wzmocnienie dostępności usług opiekuńczych, w tym asystencji osobistej, usług rehabilitacyjnych oraz placówek wsparcia dziennego. Konieczne jest również uelastycznienie warunków zatrudnienia dla osób, które opiekę łączą z pracą zawodową – musimy umożliwić im częstszą pracę zdalną, bardziej elastyczne godziny pracy czy dostęp do urlopów opiekuńczych. Jako że równy podział obowiązków opiekuńczych to inwestycja w przyszłość naszego społeczeństwa, postulujemy też wydłużenie i zrównanie urlopów rodzicielskich dla obojga rodziców.

5 Pewna praca w dobie globalnych wyzwań – rewolucji AI i zmian klimatycznych

W naszym zglobalizowanym świecie nie możemy się łądzić, że pewne ryzyka nas nie dotyczą. Przyspieszający rozwój sztucznej inteligencji oraz pogłębiająca się zmiana klimatu zagrożają bezpieczeństwu polskich pracowników. Potrzebujemy uzbroić się wobec tych wyzwań. Domagamy się tworzenia i wzmocnienia regulacji gwarantujących zatrudnienie dla osób z sektorów narażonych na utratę miejsc pracy wskutek wprowadzenia narzędzi sztucznej inteligencji lub likwidacji stanowisk w sektorach podlegających dekarbonizacji.

Jednocześnie apelujemy o wprowadzenie w zakładach pracy nowych standardów BHP wobec zmiany klimatu – od zapewnienia komfortu w upalne dni, udostępnienia pomocy psychologicznej, aż po specjalne mechanizmy wsparcia w trakcie kataklizmów klimatycznych.

6 Nowe miejsca pracy w mniejszych miejscowościach

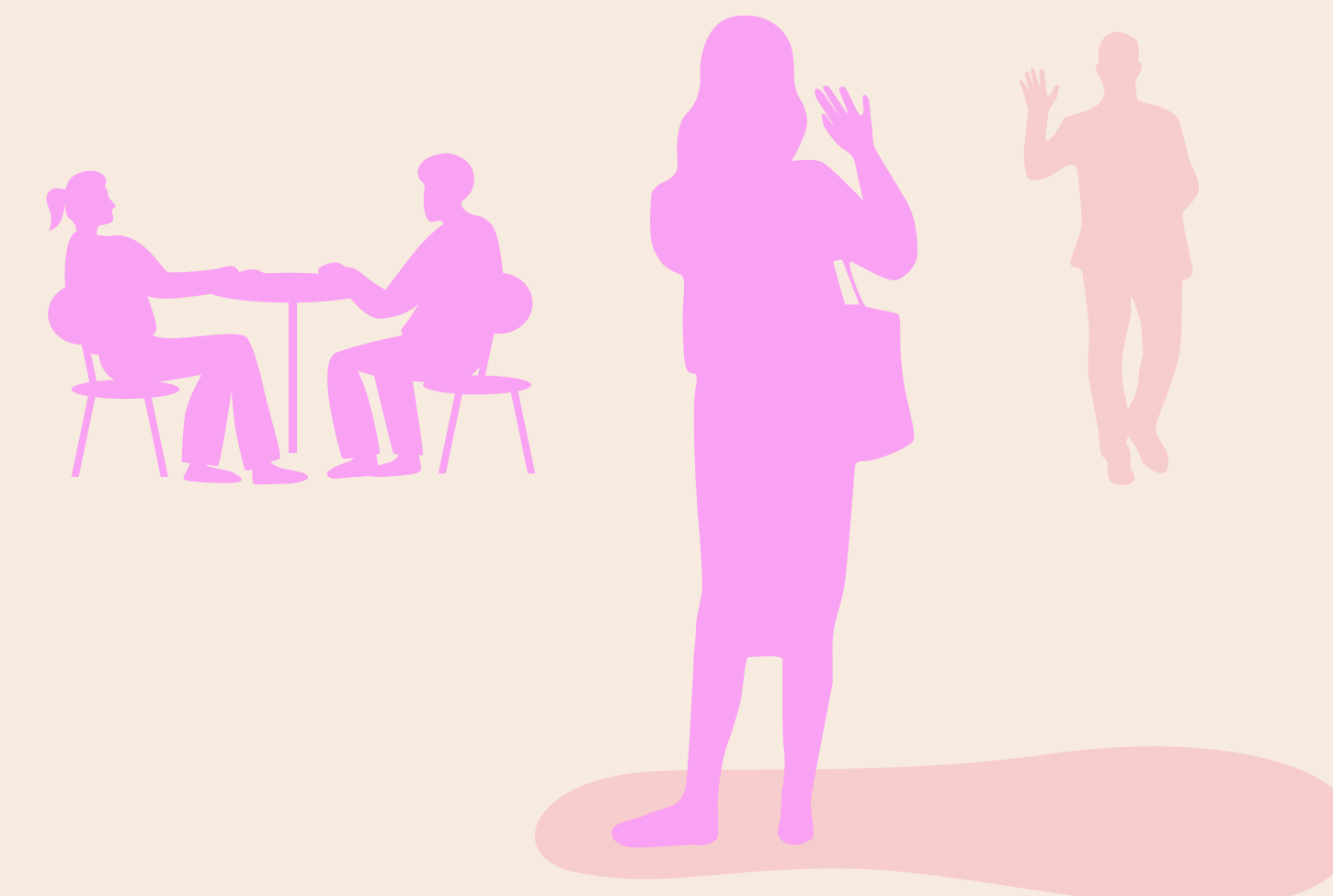
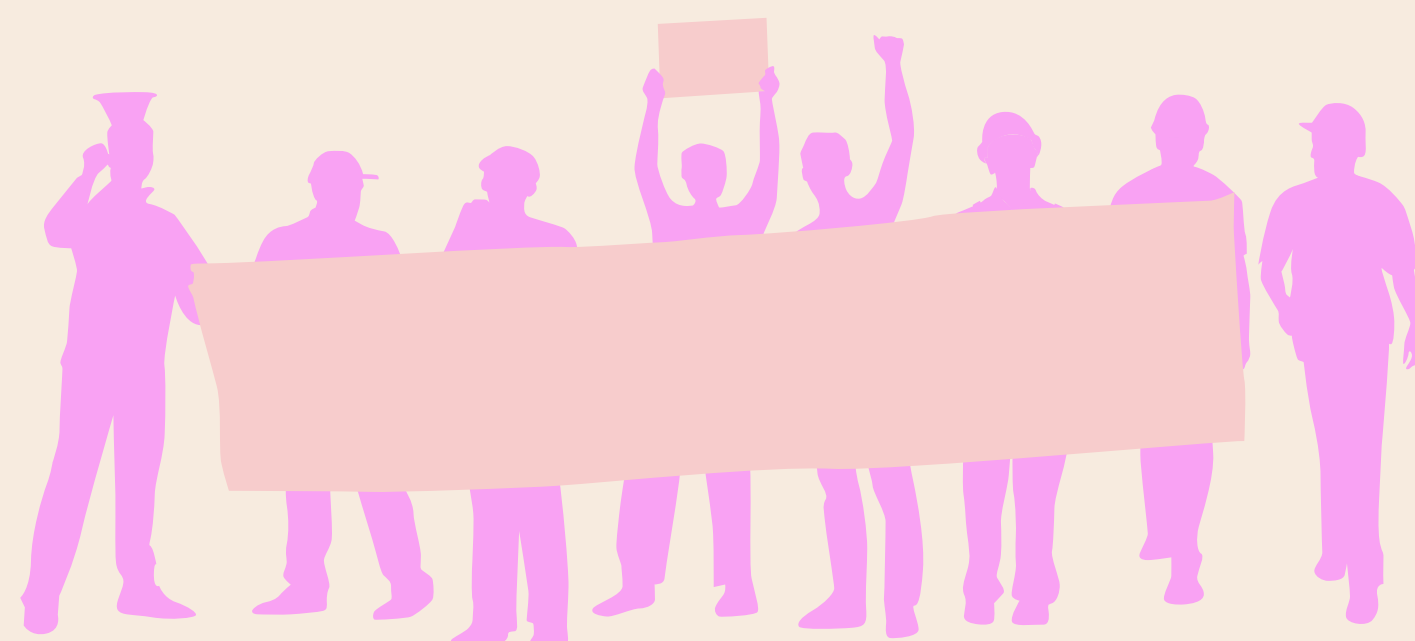
Pora postawić na Polskę powiatową! Polska wieś i mniejsze miasta w niebezpiecznym tempie wyludniają się, a młodzi ludzie muszą szukać szans dla siebie z daleka od domu. Domagamy się wsparcia przedsiębiorczości i usług publicznych na polskich wsiach i w mniejszych miastach. Chcemy wsparcia małych i średnich gospodarstw rolniczych tak, aby nie przegrywały z wielkimi agro-biznesami, oraz zasilenia finansowego gmin, które mierzyły się z największymi blokadami w rozwoju na przestrzeni naszej historii. Polska lokalna ma być Polską pełną aspiracji i życia, a nie nudy i beznadziei.

7 PIP na straży praw pracowniczych

Prawa pracownicze to nie puste słowa na papierze – muszą być realnie egzekwowane! Państwowa Inspekcja Pracy jest kluczowa w walce z wyzyskiem i łamaniem prawa pracy, dlatego domagamy się radykalnego wzmocnienia jej kompetencji i budżetu. PIP musi mieć realną możliwość skutecznego karania nieuczciwych pracodawców, prowadzenia niezapowiedzianych kontroli i realnej ochrony pracowników. Silna Inspekcja Pracy to gwarancja uczciwych warunków pracy dla wszystkich.

8 Głos pracowników musi mieć znaczenie

Pracownicy mają prawo do sprzeciwu i walki o swoje prawa, jednak zbyt często boimy się upominać o swoje ze strachu przed utratą pracy. Czas to zmienić! Wzmocnijmy rolę związków zawodowych, ułatwmy ich zakładanie w miejscach pracy i zlikwidujmy nadmiarowe procedury ograniczające prawo do strajku. Dialog i negocjacje to podstawa, ale strajk to ostateczne narzędzie w walce o godne warunki pracy. Niech głos pracowników będzie słyszalny!

9 Odpoczynek to nie luksus

Pracujemy coraz więcej, a żyjemy coraz mniej – w dobie automatyzacji i rosnącej wydajności czas pomyśleć o skróceniu czasu pracy i kultywowaniu kultury odpoczynku. Dość z pracoaholizmem i poczuciem winy za branie urlopu – chcemy, by każdy pracownik miał prawo do godnego życia poza pracą. Dlatego postulujemy wprowadzenie rozwiązań wspierających skrócenie tygodnia pracy, prawo do odłączenia się od obowiązków służbowych po godzinach oraz programy promujące zdrową równowagę między życiem zawodowym a prywatnym. Praca ma być środkiem do celu, a nie celem samym w sobie – czas wziąć odpoczynek na poważnie.

W zdrowiu siła

Większość Polek i Polaków systematycznie wskazuje zdrowie jako jedną z najważniejszych, o ile nie najważniejszą, wartość w swoim życiu. W ostatnich latach wartość zdrowia wzrosła w oczach społeczeństwa jeszcze bardziej w związku z pandemią COVID-19, która wywarła ogromny wpływ na nasze życia i zmieniła nasze podejście do zdrowia oraz systemu jego ochrony.

Pomimo tego, jak wielkim priorytetem dla Polaków jest zdrowie, temat ten jest stale zaniedbywany przez władzę polityczną. Kompleksowe i systemowe zmiany systemu ochrony zdrowia wymagają dużych inwestycji, a ich wyniki są najczęściej widoczne dopiero po kilku lub nawet kilkunastu latach – dlatego politycy żadnej opcji nie uważają zmian w tej kwestii za opłacalne politycznie, bo nie pomogłyby one w reelekcji na kolejne kadencje. Sytuację tę wykorzystuje sektor prywatny, stopniowo przejmujący ochronę zdrowia w Polsce i zmuszający Polki i Polaków do wnoszenia dodatkowych opłat za podstawowe świadczenia zdrowotne mimo odprowadzanych przez nich składek na opiekę publiczną.

W czasach wzmożonych kryzysów i nowych wyzwań w dziedzinie zdrowia, takich jak starzejące się społeczeństwo czy zmiany klimatyczne, polski system ochrony zdrowia wymaga gruntownej reformy.

1 Wszyscy mamy prawo do zdrowia

W czasach narastających nierówności społecznych nie możemy pozwolić na to, aby kwestie takie jak sytuacja materialna czy miejsce zamieszkania decydowały o czasie oraz jakości otrzymywanych świadczeń zdrowotnych. Niezbędne jest redystrybucyjne i solidarnościowe dofinansowywanie placówek zdrowotnych i tworzenie nowych, szczególnie na obszarach wykluczonych.

Innym kluczowym elementem zapewnienia równego dostępu do świadczeń zdrowotnych jest refundacja leków – domagamy się systematycznej pracy nad wydłużaniem listy leków refundowanych.

2 Zwiększenie wydatków na zdrowie

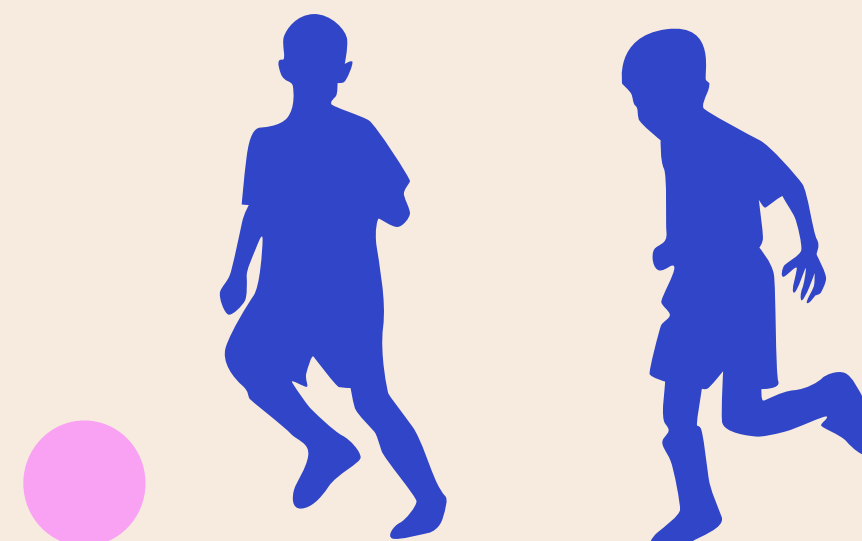
Aby zapewnić odpowiednią jakość i efektywność systemu ochrony zdrowia i działań przez niego podejmowanych, potrzebne jest jego gruntowne dofinansowanie. Obecne nakłady, nieprzekraczające 6% PKB w danym roku, to zdecydowanie za mało – 8% PKB to minimum konieczne dla zaspokojenia aktualnych i wciąż rosnących potrzeb zdrowotnych starzejącego się społeczeństwa. Nasze zdrowie musi być priorytetem!

3 Podatki zamiast składek

System finansowania ochrony zdrowia w Polsce oparty na składkach jest aktualnie niejasny, niesprawiedliwy oraz niestabilny, a i tak wymaga dopłat z budżetu państwa. Zamiast niego proponujemy przejście na system w całości budżetowy z 9-procentowym podatkiem zdrowotnym, który zapewni stabilne i przewidywalne finansowanie ochrony zdrowia, a także większą solidarność społeczną i powszechny dostęp do opieki dla wszystkich.

4 Nasze zdrowie nie jest na sprzedaż

Stop komercjalizacji – coraz częściej osoby mierzące się z problemami zdrowotnymi nie mogą pozwolić sobie na oczekiwanie w nieskończonych kolejkach i zmuszone są wydać niemałe sumy na skorzystanie z prywatnych świadczeń zdrowotnych. Sektor prywatny przejmuje też coraz więcej placówek i obszarów zdrowia – rzadko wyobrażamy już sobie dentystę na NFZ. Zdrowie Polek i Polaków nie powinno jednak zależeć od stanu ich portfela – każda i każdy z nas ma konstytucyjne prawo do ochrony zdrowia, dlatego musimy zagwarantować, że przed korzystaniem z niego nie powstrzymają nas ceny dodatkowych prywatnych ubezpieczeń medycznych.

5 Szybki i sprawny dostęp do opieki zdrowotnej dla wszystkich

Konieczne jest podjęcie zdecydowanych działań mających na celu skrócenie kolejek i zapewnienie szybkiego dostępu do opieki zdrowotnej dla wszystkich, w tym wspomnianego zwiększenia finansowania ochrony zdrowia, optymalizacji systemu skierowań, wdrożenia powszechnej elektronicznej rejestracji oraz zwiększenia liczby i roli lekarzy rodzinnych. Pacjenci w pilnej potrzebie nie mogą być zmuszani do korzystania z prywatnych usług, często przekraczających ich możliwości finansowe.

6 Ludzie w centrum systemu ochrony zdrowia

Podstawę skutecznego systemu ochrony zdrowia stanowią ludzie – przede wszystkim pracownicy i pracownice profesji medycznych tacy jak lekarze, pielęgniarki, dietetycy, analityczki czy fizjoterapeuci. Pomimo różnych kompetencji wszyscy stanowią najważniejszy filar ochrony zdrowia i powinni być traktowani z takim samym szacunkiem przez system, a także godnie wynagradzani za swoją pracę.

Dodatkowo w celu ich odciążenia, a także ułatwienia komunikacji wewnętrznej oraz z pacjentami, należy uporządkować odpowiedzialności personelu systemu ochrony zdrowia.

7 Autonomia ciała i zdrowie reprodukcyjne dla wszystkich

Każdy człowiek ma prawo do podejmowania samodzielnych decyzji dotyczących swojego ciała i swojego zdrowia reprodukcyjnego. Domagamy się legalizacji i pełnego dostępu do aborcji na żądanie do 12. tygodnia, zagwarantowania wysokiej jakości opieki okołoporodowej, dostępu do nowoczesnych metod antykoncepcji, a także szerokiej i rzetelnej edukacji seksualnej.

8 Kompleksowe wsparcie zdrowia psychicznego w obliczu kryzysów

Zmagamy się z wieloma kryzysami, takimi jak klimatyczny, mieszkaniowy czy energetyczny, które mają bezpośredni wpływ na nasze zdrowie psychiczne. Stres, niepewność przyszłości, poczucie bezradności i izolacja społeczna to tylko niektóre z czynników, które przyczyniają się do coraz bardziej powszechnych zaburzeń psychicznych. Dlatego domagamy się zwiększenia dostępności do opieki psychologicznej i psychiatrycznej na NFZ, gwarantowania dostępności opieki psychologicznej i psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży, wdrożenia programów profilaktyki zdrowia psychicznego, a także rozpoznania związku między kryzysami globalnymi a zdrowiem psychicznym.

9 Przyszłość, która już tu jest – starzejące się społeczeństwo

Starzejące się społeczeństwo to globalne zjawisko, które dotyczy również Polski. Aktualnie nie jesteśmy przystosowani do tego, by w odpowiedni sposób troszczyć się o zdrowie i dobrostan osób starszych, dlatego postulujemy o rozbudowę infrastruktury opiekuńczej i wsparcie deinstytucjonalizacji opieki, wsparcie finansowe dla opiekunów rodzinnych oraz szkolenie specjalistycznych kadr medycznych, zwłaszcza geriatrycznych.

Życie bez przemocy

Zasługujemy na wolność od przemocy - ekonomicznej, państwowej, międzyludzkiej. Polska nie musi być krajem, który dostarcza traum. Może być miejscem, które dba o każdego, zapewnia dach nad głową, ciepły posiłek i szacunek. Dlatego przedstawiamy nasze postulaty w zakresie podstawowych praw człowieka i równości. Naszym priorytetem jest walka o bezpieczeństwo i możliwości pełnego rozwoju.

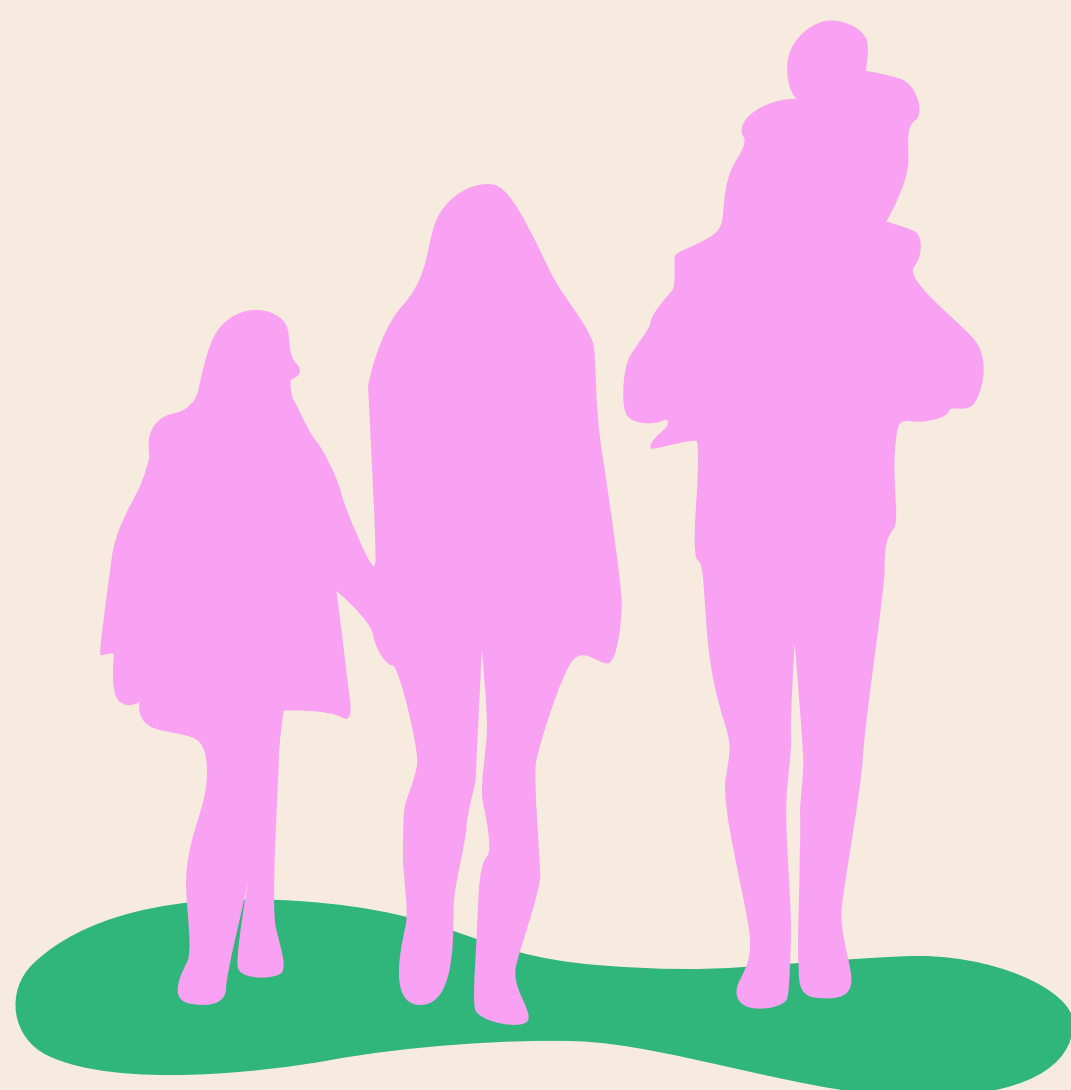
Domagamy się, by godność była dostępna dla milionów, a nie tylko dla milionerów. Walczymy o sprawiedliwe podatki tak, by nadmiarowe zyski trafiły z rąk najbogatszych do naszego budżetu na wzmocnienie wsparcia bytowego Polek i Polaków. Pragniemy Polski, w której nikt nie musi harować bądź cierpieć w ciszy. Apelujemy o dofinansowanie pracy opiekuńczej i wyjście z patriarchalnych schematów, które odbierają kobietom ich prawa, a mężczyźni popychają na skraj wytrzymałości. Chcemy skończyć z wszechobecną nienawiścią w przestrzeni publicznej, a zacząć troszczyć się o tych, którzy są spychani na margines. Marzymy o tym, by nasze państwo mogło chwalić się na arenie międzynarodowej tym, jak solidarnie staje z ludźmi doświadczającymi agresji i dzielnie walczy o prawa człowieka.

Nasza wizja to społeczeństwo, w którym nikt nie musi się bać. To żadna utopia, tylko konkretny plan.

1 Godność dla milionów, nie dla milionerów

Żądamy, aby władze krajowe wprowadziły uczciwy system opodatkowania, który proporcjonalnie do przychodów obejmie najzamożniejszych obywateli oraz największe firmy działające w Polsce, zwłaszcza korporacje o międzynarodowym rodowodzie. W trakcie pandemii, kryzysu energetycznego czy agresji Rosji na Ukrainę to właśnie te podmioty gromadziły ogromny kapitał, często kosztem reszty społeczeństwa. Postulujemy zwiększenie obciążeń dla najwyższych dochodów i majątków, aby zmniejszyć nierówności ekonomiczne w Polsce i wzmocnić finansowanie usług publicznych, z których korzystamy wszyscy. Wzywamy również do zwiększenia nakładów na politykę socjalną i społeczną, aby skutecznie wspierać osoby dotknięte ubóstwem i różnymi formami wykluczenia.

2 Polityka troski zamiast rządów twardej ręki

Pora na politykę, która priorytetowo wspiera potrzebujących i dopuszcza dotychczas ignorowane głosy na front. Osoby zmagające się z wykluczeniem społecznym nie powinny być spychane na polityczny margines - przeciwnie: polityka powinna umożliwiać im pełne uczestnictwo w życiu społecznym.

Domagamy się, aby Polska wreszcie wdrożyła zapisy Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych, gwarantując ustawowo dobrze wynagradzaną asystencję osobistą, zmieniając system ubezwłasnowolnienia na system wspieranego podejmowania decyzji oraz rozwijając centra niezależnego życia, w których możliwe będzie również uzyskanie wsparcia w znalezieniu zatrudnienia. Apelujemy o modernizację infrastruktury użyteczności publicznej tak, aby była ona w pełni dostępna dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych oraz dzieci. Czas również zwiększyć nakład na lokalne systemy ośrodków pomocy społecznej tak, aby mogły one jeszcze skuteczniej wspierać szczególnie potrzebujących mieszkańców naszych gmin.

3 Koniec przemocy ze względu na płeć

Chcemy żyć w świecie wolnym od przemocy ze względu na płeć. Domagamy się skutecznej ochrony przed przemocą fizyczną i seksualną oraz wzmocnienia działań prewencyjnych, które zagwarantują bezpieczeństwo kobiet i wesprą osoby doświadczające przemocy w powrocie do pełni sił. Jednocześnie oczekujemy rzetelnego karania sprawców i udoskonalenia programów resocjalizacji, aby skutecznie przeciwdziałać powracającym cyklom agresji.

Nie ma feminizmu bez wspierania chłopaków. Dążymy do budowania wzorców zdrowej męskości, opartych na wsparciu emocjonalnym oraz wsłuchiwanie się w realne potrzeby mężczyzn. Dlatego chcemy zwiększenia nakładów finansowych na rozwój programów edukacyjnych i zdrowotnych, które pomogą mężczyznom lepiej zadbać o swoje zdrowie, wyrażać emocje i czerpać wsparcie z otoczenia, tym samym przeciwdziałając chorobom, agresji czy poczuciu niezrozumienia i wyobcowania.

4 Kraj przyjazny dla tęczy i wolny od nienawiści

Za miłość nikt nie powinien płacić płaczem. Domagamy się równości praw dla osób nieheteronormatywnych, w tym dostępu do instytucji małżeństwa, związków partnerskich oraz finansowania procedury in vitro dla wszystkich par, niezależnie od orientacji seksualnej czy tożsamości płciowej. Postulujemy ułatwienie procesu adopcji oraz sprawowania pieczy zastępczej dla osób LGBTQ+ i eliminacji wszelkich form dyskryminacji prawnej wobec osób transpłciowych. Wzywamy do reformy kodeksu karnego i rozszerzenia go o przepisy penalizujące mowę nienawiści ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową, aby skutecznie chronić osoby narażone na przemoc werbalną i dyskryminację. Pragniemy także, aby państwo zwiększyło swoje zaangażowanie w walkę z cyberprzemocą, dezinformacją i hejtem w internecie, które stają się coraz poważniejszym zagrożeniem dla bezpieczeństwa i zdrowia naszych społeczności.

5 Różnorodność naszą siłą

Wierzmy, że każda mniejszość etniczna i narodowa stanowi wartość dodaną dla Polski. Potrzebujemy reformy prawa, która skutecznie chroniłaby języki i kulturę mniejszości. Domagamy się, aby każda mniejszość miała zagwarantowany równy dostęp do ochrony praw socjalnych i zdrowotnych, religijnych oraz edukacyjnych. Wierzmy, że każda społeczność zasługuje na przestrzeń i wsparcie państwa w wyrażaniu swojej tożsamości. Pielęgnowanie lokalnego patriotyzmu wzbogaca nasze wspólne dziedzictwo, czyniąc społeczeństwo bardziej otwartym i świadomym swojej różnorodności.

6 Granica człowieczeństwa

Nasza granica powinna być miejscem, gdzie pokazujemy nasze narodowe człowieczeństwo, a nie miejscem, gdzie to człowieczeństwo się kończy. Domagamy się natychmiastowego zaprzestania praktyki push-backów na granicach naszego kraju. Nie ma mowy o praworządności przy jednoczesnym łamaniu międzynarodowych zobowiązań w obszarze praw człowieka (m. in. dotyczących prawnej ochrony i humanitarnego traktowania osób uchodźczych). W obliczu globalnych wyzwań migracyjnych, Polska potrzebuje spójnej i odpowiedzialnej polityki migracyjnej i integracyjnej, która zapewni migrantom bezpieczeństwo, godne warunki życia i możliwość pełnego zintegrowania się ze społeczeństwem przyjmującym. Zależy nam, aby zarówno osoby urodzone w Polsce, jak i te, które decydują się do Polski przybyć i w niej pozostać, mogły czuć się bezpiecznie i miały zapewnione równe możliwości rozwoju oraz pełnego udziału w życiu społecznym.

7 Solidarna polityka zagraniczna

Wzywamy do tego, by polski rząd przyjął solidarną politykę zagraniczną jako filar swojej działalności międzynarodowej. Potrzebujemy budowania silnych sojuszy opartych na współpracy, zaufaniu i wspólnych wartościach, które pozwolą skuteczniej stawiać czoła globalnym wyzwaniom i wspierać ochronę praw człowieka na świecie. Współczesne relacje międzynarodowe wciąż odzwierciedlają skutki dawnych i trwających konfliktów, uprzedzeń czy też są pokłosiem kolonializmu. Chcemy, aby nasza nowa polityka zagraniczna stawiała dobro drugiego człowieka na pierwszym miejscu. Oczekujemy, aby nasz kraj aktywnie bronił narodów walczących o wolność, bezpieczeństwo i suwerenność. Nie możemy odwracać wzroku od ludzkiego cierpienia ani reagować obojętnością na ich walkę o fundamentalne prawa.

8 Święte prawo do protestu

Prawo do protestu jest niezbywalnym elementem demokratycznego społeczeństwa i podstawowym wyrazem obywatelskiej wolności. Oczekujemy wzmocnienia praw obywatelskich, w szczególności prawa do zgromadzeń, które umożliwi ludziom pokojowe wyrażanie sprzeciwu, wspólne działanie na rzecz ważnych spraw i wpływanie na kształt polityki. Wolność od przemocy policyjnej jest nieodłącznym elementem tego prawa - protestujący muszą mieć gwarancję bezpieczeństwa podczas korzystania z konstytucyjnych wolności. Nie zgadzamy się na próby zastraszania aktywistów i aktywistek, czy też tłumienia głosów sprzeciwu. Podżeganie do przemocy wobec osób protestujących postrzegamy jako fundamentalne zagrożenie dla podstawowych zasad demokratycznych.

Godna młodość

Młodość powinna być czasem nadziei, marzeń i nieograniczonych możliwości. Jednak w dzisiejszych czasach coraz częściej kojarzy się nam z niepewnością, brakiem stabilizacji i trudnościami w odnalezieniu swojego miejsca w świecie. Wielu młodych czuje się zagubionych, niedocenianych i pozbawionych perspektyw na przyszłość. Nie chcemy, żeby tak wyglądała rzeczywistość nowych pokoleń!

Marzymy, by młodzi mieli warunki do godnego życia, rozwoju i budowania silnych więzi. Chcemy, by młodość dawała nam fundamenty do spełnienia w życiu osobistym i zawodowym, także na kolejnych etapach naszego życia. Wierzymy, że młode pokolenia mają prawo do edukacji na najwyższym poziomie, dostępu do kultury i rozrywki, wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych oraz szansy na założenie rodziny i wychowanie dzieci w stabilnym i bezpiecznym środowisku.

Chcemy, aby Polska była krajem, w którym młodzi ludzie czują się u siebie, mają realny wpływ na decyzje dotyczące ich przyszłości i aktywnie uczestniczą w życiu społecznym i politycznym.

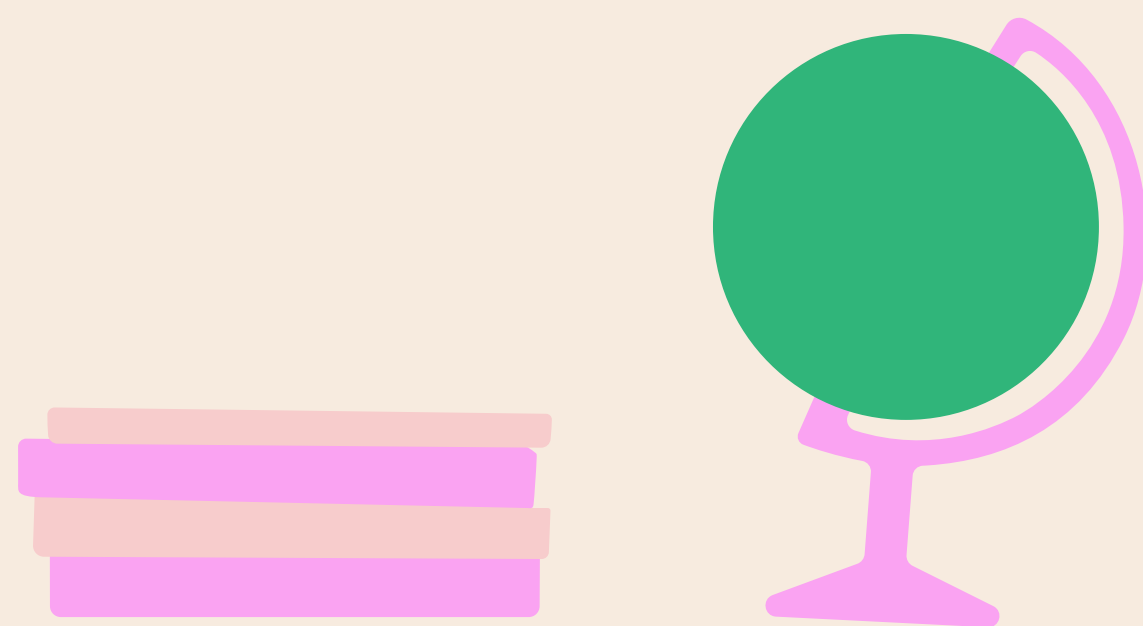
Jako **WSCHÓD** jesteśmy inicjatywą młodych ludzi, ale nasze działania mają na celu dobrostan wszystkich, niezależnie od wieku. Wierzymy jednak, że młode pokolenie to podstawa naszej przyszłości – dlatego nasze propozycje zaprezentowane w tej części, choć dotyczą przede wszystkim młodych, wpływają na całe nasze społeczeństwo. Nasz plan to inwestycja w przyszłość Polski – w mądre, kreatywne, zaangażowane i odpowiedzialne społeczeństwo, które będzie w stanie sprostać wyzwaniom nadchodzących dekad!

1 Edukacja dla rozwoju, nie dla wyzysku!

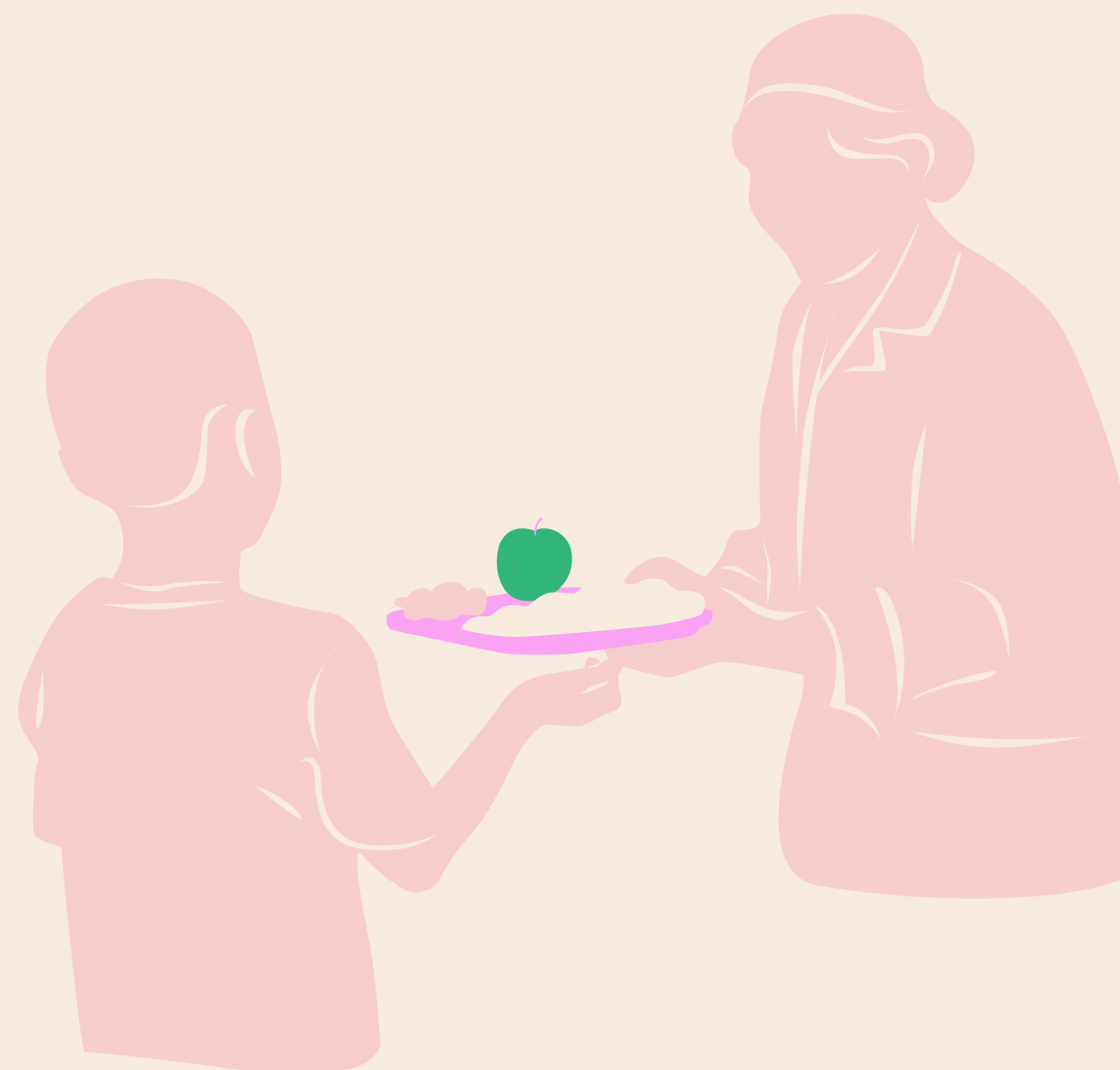
Koniec z traktowaniem edukacji wyłącznie jako fabryki pracowników! Edukacja to przede wszystkim szansa na wszechstronny rozwój, kształtowanie krytycznego myślenia i budowanie świadomego społeczeństwa, a nie tylko przygotowanie do przyszłej pracy.

Walczymy o równy dostęp do edukacji na każdym poziomie, dla wszystkich, niezależnie od statusu materialnego, miejsca zamieszkania, pochodzenia czy jakiegokolwiek innego czynnika. Domagamy się prawdziwie darmowej edukacji podstawowej, ponadpodstawowej i uniwersyteckiej, kadry nauczycielskiej i profesorskiej otwartej na różnorodność oraz programów nauczania, które rozwijają pasję, a nie tylko uczą zawodu.

Wierzymy, że nauka to inwestycja we wspólną przyszłość naszego społeczeństwa, dlatego postulujemy stworzenie nowych i poszerzenie już istniejących programów stypendialnych, zwłaszcza socjalnych. Domagamy się podwyższenia progów dochodowych uprawniających do uzyskania stypendium socjalnego – tak, aby wsparcie trafiało do większej liczby potrzebujących studentów i nikt nie był zmuszony do rezygnacji z nauki na rzecz pracy zarobkowej.

2 Zdrowe stołówki

Każda osoba ucząca się, od przedszkola po uniwersytet, powinna mieć zagwarantowany dostęp do zdrowego, pełnowartościowego i taniego jedzenia. Nie możemy dłużej akceptować sytuacji, w której dzieci i młodzież funkcjonują przez całe dni bez ciepłego posiłku lub są skazane na niezdrowe przekąski i słodkie napoje. Domagamy się wprowadzenia obowiązku prowadzenia zdrowych stołówek we wszystkich placówkach edukacyjnych, oferujących zbilansowane posiłki oparte na świeżych, lokalnych i sezonowych produktach. Równie oczywisty powinien być dostęp do wody pitnej.

Stołówki szkolne i uniwersyteckie powinny stać się miejscem, gdzie kształtuje się dobre nawyki żywieniowe. To także szansa na wsparcie lokalnych rolników i producentów żywności, promowanie zrównoważonego rolnictwa i zmniejszenie negatywnego wpływu na środowisko.

3 Praca młodych – godny start, równe szanse!

Młodzi ludzie wchodzący na rynek pracy często zmagają się z niskimi płacami, brakiem stabilizacji i wyzyskiem ze strony nieuczciwych pracodawców. Musimy zadbać o dostępność miejsc pracy oferujących godne warunki zatrudnienia, stabilne umowy i wynagrodzenie oraz możliwość rozwoju zawodowego. Państwo musi aktywnie wspierać tworzenie takich miejsc pracy i dbać o to, by młodzi byli w stanie uzyskać zatrudnienie bez wcześniejszego „5-letniego stażu.” Musimy również skończyć z bezpłatnymi stażami i praktykami.

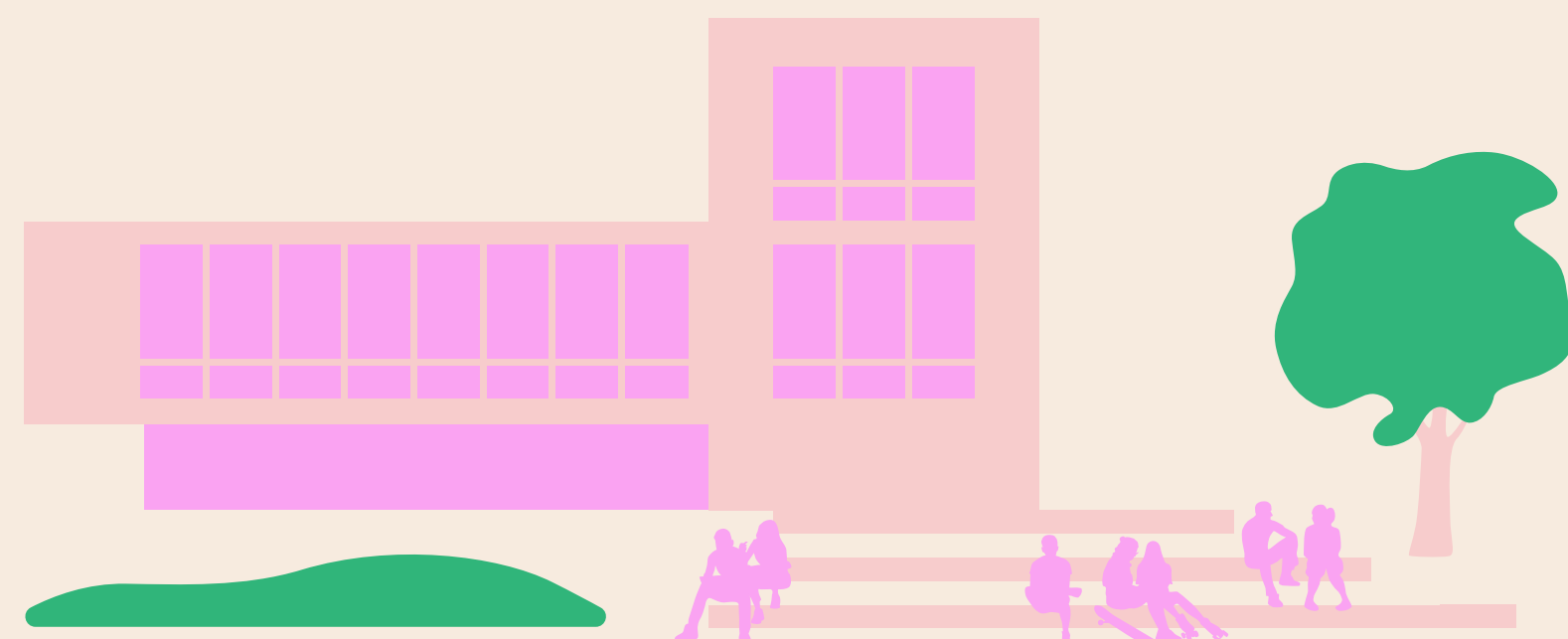
Chcemy też edukacji z zakresu praw pracowniczych w szkołach i na uczelniach, aby młodzi ludzie byli świadomi swoich praw i umieli się bronić przed wyzyskiem. Niezbędne jest również rzetelne doradztwo zawodowe, które pomoże młodym ludziom odkryć swoje talenty, wybrać odpowiednią ścieżkę kariery i znaleźć pracę w godnych warunkach. Niech lekcje przedsiębiorczości podkreślają interesy nie pracodawców, a pracowników, bo to nimi będzie w swoim życiu większość z nas.

Pamiętajmy, że studentki i studenci to również pracownicy i pracownicy – ponad połowa osób studiujących pracuje w trakcie semestru, aby móc się utrzymać i zdobyć doświadczenie. Żądamy uznania pracujących studentek i studentów za pełnoprawnych pracowników, z prawem do zrzeszania się w związkach zawodowych i reprezentacji swoich interesów. Ich głos musi być słyszalny!

4 Miejsca Trzecie – przestrzeń dla rozwoju i wspólnoty

Młodzi potrzebują przestrzeni, w której mogą się uczyć, rozwijać pasje, nawiązywać i wzmacniać znajomości, odpoczywać i korzystać z kultury. Domagamy się tworzenia darmowych lub tanich „miejsc trzecich” – świetlic środowiskowych, domów kultury, bibliotek, parków, przestrzeni kreatywnych, a także dofinansowywania tych już istniejących, by mogły pozostawać otwarte dłużej i organizować jeszcze ciekawsze możliwości dla młodych.

Kluczowe jest to, by tego typu przestrzenie istniały nie tylko w dużych miastach, ale również w mniejszych miejscowościach i na wsiach. Młodzi ludzie w każdym zakątku Polski zasługują na dostęp do miejsc, w których mogą rozwijać swoje zainteresowania, spędzać czas z rówieśnikami i angażować się w życie lokalnej społeczności. Takie inwestycje oznaczają nie tylko dobrostan młodych pokoleń, ale również szansę na rozwój lokalnych społeczności.

5 Młode rodziny

Przyszłość Polski zależy od tego, czy młodzi ludzie będą chcieli i mogli zakładać rodziny. Obecnie wiele młodych osób odsuwa tę decyzję w czasie ze względu na brak stabilizacji finansowej bądź brak możliwości podołania obowiązkowi opiekuńczym. Trzeba to zmienić – żądamy kompleksowego systemu wsparcia dla młodych rodzin!

Darmowe żłobki i przedszkola – dostępne dla wszystkich dzieci, niezależnie od miejsca zamieszkania i statusu materialnego rodziców – to priorytet. Potrzebujemy więcej świetlic środowiskowych i lokalnych inicjatyw, dzięki którym dzieci będą mogły rozwijać swoje zainteresowania i nawiązywać relacje z rówieśnikami, zwłaszcza w mniejszych miejscowościach i na wsiach.

Fundamentem jest też równy podział obowiązków opiekuńczych – musimy skończyć z modelem, w którym to kobiety ponoszą główny ciężar opieki nad dziećmi, a młodym ojcom dać szansę na spełnienie się w rodzicielstwie. Zmiany muszą zająć zarówno w naszej świadomości społecznej, jak i na rynku pracy.

Finalnie, uważamy, że żadna kobieta nie powinna bać się ani ciąży, ani porodu. Dlatego, wraz z całym szeregiem praw reprodukcyjnych, domagamy się darmowych badań prenatalnych, poprawy jakości opieki okołoporodowej i pediatrycznej.

To nasz ostatni postulat, ale nie ostatnie słowo! Wierzymy, że Polska może być krajem, w którym rodziny czują się silne, bezpieczne i wspierane. To wymaga odważnych decyzji, inwestycji i zmiany priorytetów. My, jako Inicjatywa **WSCHÓD**, zobowiązujemy się do walki o godną przyszłość dla wszystkich rodzin w Polsce.

To jest nasz Plan Na Pokolenia.

Robimy to wspólnie!

Choć to nie koniec tworzenia Planu Na Pokolenia, a zaledwie początek dyskusji o naszych potrzebach i marzeniach, chciałobyśmy podziękować osobom i organizacjom, dzięki którym jest to możliwe i które inspirują nas do dalszego działania.

Dziękujemy każdej osobie, która w ostatnich 3 latach przewinęła się przez społeczność Inicjatywy WSCHÓD i swoim zaangażowaniem oraz wartościami dała nam nadzieję na lepszą rzeczywistość, a także wpłynęła na aktualny wygląd Planu Na Pokolenia.

Dziękujemy każdej osobie, która zaangażowała się w tworzenie Planu Na Pokolenia - pisząc, dyskutując, konsultując, a także wspierając cały proces i równoległe działania Inicjatywy WSCHÓD.

Dziękujemy osobom i organizacjom, które poświęciły swój czas i siły na to, by porozmawiać z nami o postulatach Planu Na Pokolenia, przekazując nam swoją wiedzę i doświadczenie.

Dziękujemy osobom i organizacjom wspierającym nasze działania - czy to miłym słowem, udziałem w naszych protestach i akcjach, czy to finansowo. Dotychczasowe inicjatywy, Plan Na Pokolenia oraz przyszłe działania z nimi związane nie byłyby bez Was możliwe.

Dziękujemy ruchom społecznym i klimatycznym - zarówno tym polskim, jak i zagranicznym, które inspirują nas do działania.

Dziękujemy każdej osobie, która nie straciła wiary w lepsze jutro i razem z nami będzie robić wszystko, co w naszej mocy, by do niego doprowadzić!

